

Vergunningnummer: 2016-FUMO-16867
OLO nummer: 2365031

Verzenddatum: 5 juli 2017

Omgevingsvergunning Uitgebreide procedure

Gezien de aanvraag van   de heer S. Kalf
adres   Nieuwe Dijk 8
postcode en woonplaats   8881 HC WEST-Terschelling

datum indiening   24-05-2016

waarbij vergunning wordt gevraagd voor het realiseren van een zonnepark op het perceel kadastraal bekend gemeente Terschelling, sectie H nummer 2113, plaatselijk bekend Hee Terschelling.

Besluit

Het college van burgemeester en wethouders besluit, gelet op artikel 2.1 en 2.12 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) de omgevingsvergunning te verlenen onder de in de bijlage opgenomen voorschriften, voorwaarden en overwegingen. De bijlage(n) waaronder de ruimtelijke onderbouwing "Zonneveld locatie C. Langerak, Hee Terschelling" en de gewaarmerkte stukken maken integraal deel uit van deze vergunning.

De omgevingsvergunning wordt verleend voor de activiteit:

1. handelen in strijd met bestemmingsplan.

Procedure

Wij hebben dit besluit voorbereid volgens de uitgebreide voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde paragraaf 3.3 van de Wabo. De activiteit 'handelen in strijd met het bestemmingsplan' heeft betrekking op artikel 2.1 lid 1 sub c van de Wabo en is getoetst aan artikel 2.10, 2.12 van de Wabo en artikel 3.10 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Wij hebben de aanvraag getoetst aan artikel 2.12 van de Wabo. Voorts is de aanvraag getoetst aan het Besluit omgevingsrecht en de Regeling omgevingsrecht. Gebleken is dat uw aanvraag voldoet.

Overige bijbehorende documenten

De volgende documenten maken integraal deel uit van de vergunning en zijn als zodanig bijgevoegd (*):

1. aanvraagformulier, ontvangen d.d. 24 mei 2016
2. ruimtelijke onderbouwing zonneveld locatie C. Langerak, Hee Terschelling, ontvangen d.d. 17 januari 2017.

(*) de geregistreerde bijlagen in Omgevingsloket online kunnen t.o.v. van de geregistreerde papieren bijlagen minder volledig zijn.

Zienswijzen

De aanvraag en de ontwerp-omgevingsvergunning met bijbehorende stukken worden op grond van de Algemene wet bestuursrecht met ingang van donderdag 2 februari 2017 ter inzage gelegd. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Beroep

Tegen het besluit kan binnen zes weken na bekendmaking een beroepschrift worden ingediend. Het indienen van een beroepschrift schorst de werking van het besluit niet. Hebben u of derde belanghebbenden er veel belang bij dat dit besluit niet in werking treedt, dan kan een voorlopige voorziening worden gevraagd. Wanneer een voorlopige voorziening wordt aangevraagd treedt de beschikking pas in werking nadat hierover een beslissing is genomen. Het beroepschrift moet worden gericht aan de Rechtbank Noord Nederland, Afdeling bestuursrecht, Postbus 150, 9700 AD GRONINGEN.

Het beroepsschrift moet worden ondertekend en moet ten minste bevatten:

- de naam en het adres van de indiener;
- de dagtekening;
- een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht;
- de gronden van het beroep.

Indien u van mening bent, dat gelet op de betrokken belangen, onverwijlde spoed schorsing vereist, dan kunt u tegelijkertijd met of na het indienen van het beroepschrift, de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Nederland, Afdeling bestuursrecht, Postbus 150, 9700 AD Groningen, verzoeken een voorlopige voorziening te treffen. U bent dan wel griffierecht verschuldigd.

Nadere informatie.

Voor meer informatie over deze brief kunt u contact opnemen met de Fumo, telefoonnummer 0566-750300. Wij verzoeken u bij contact ons kenmerknummer 2016-FUMO-16867 te vermelden.

Datum besluit: 5 juli 2017

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,

J.J. Bronsveld
Hoofd afdeling Toetsing en Vergunningverlening

Kopie:

1. Provincie Friesland
Provinciaal Ruimtelijk kwaliteitsteam
Ter attentie van mevrouw R. van Berkum
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN
2. Staatsbosbeheer
Postbus 2
3800 AA AMERSFOORT

3. Wetterskip Fryslân
Ter attentie van drs. R. Smit
Postbus 36
8900 AA LEEUWARDEN

Bijlage bij Omgevingsvergunning kenmerknnummer 2016-FUMO-16867

De volgende voorschriften en overwegingen zijn onderdeel van de omgevingsvergunning voor de activiteit(en):

1. handelen in strijd met bestemmingsplan**Voorschriften**

Op deze omgevingsvergunning zijn de volgende voorschriften van toepassing:

1. De zonnepanelen dienen in de richting van de verkaveling te worden opgesteld;
2. De bestaande elzensingels aan de noordzijde van het perceel moeten behouden en versterkt worden zodat zij een aaneensluitend singel vormen. Aan de oostzijde van het perceel dient een nieuwe aaneensluitende elzensingel te worden gerealiseerd;
3. De zonnepanelen moeten worden uitgerust met een anti-reflectie coating, zodat de zonnepanelen minder licht weerkaatsen.

Overwegingen*Inleiding*

Een aanvraag omgevingsvergunning voor het afwijken van het geldende bestemmingsplan (als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel c van de Wabo) kan slechts worden geweigerd indien vergunningverlening met toepassing van artikel 2.12 (afwijking bestemmingsplan) niet mogelijk is.

Bestemmingsplan

De gegevens en bescheiden behorende bij de aanvraag omgevingsvergunning zijn getoetst aan het ter plaatse geldende bestemmingsplan "Buitengebied Polder", vastgesteld dd. 24 november 2015. De gronden zijn voorzien van de bestemming "Agrarisch" (artikel 3). Op basis van artikel 3.1 zijn de gronden bestemd voor onder andere het grondgebonden agrarisch gebruik. Op basis van artikel 3.4 van de specifieke gebruiksregels wordt het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van agrarische bedrijfsactiviteiten, anders dan ten behoeve van grondgebonden agrarische bedrijfsactiviteiten gerekend onder het strijdig gebruik van de bestemming.

Het voornemen is in strijd met de bestemming 'Agrarisch' omdat het zonnepark niet ten dienste staat van het agrarisch grondgebonden gebruik, maar ten behoeve van het opwekken van (zonne)energie.

Beoordeling

Voor zover sprake is van een aanvraag omgevingsvergunning voor gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan (als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel c van de Wabo) kan de vergunning op grond van artikel 2.12 van de Wabo alleen worden verleend:

- a. met toepassing van de in het bestemmingsplan opgenomen regels inzake afwijking (binnenplanse afwijking);
- b. in de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen (buitenplanse kleine afwijking – "kruimelgeval"), of;
- c. indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat (buitenplanse afwijking - voorheen projectbesluit);

Ad a. Toetsing binnenplanse afwijking

In het bestemmingsplan "Buitengebied Polder" zijn geen regels opgenomen inzake afwijking (binnenplanse afwijking) om het voornemen te vergunnen.

Ad.b. Toetsing buitenplanse kleine afwijking

Het voornemen kan niet worden vergund middels in de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen (buitenplanse kleine afwijking – "kruimelgeval").

Ad.c. Toetsing buitenplanse afwijking

Aan het voornemen kan medewerking worden verleend indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat (buitenplanse afwijking - voorheen projectbesluit).

Overwegingen

Afwijking van het bestemmingsplan is alleen wenselijk indien na een afweging van diverse belangen sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Om de navolgende redenen is ons inziens sprake van een goede ruimtelijke ordening.

Ten behoeve van het voornemen voor de ontwikkeling van een zonneveld op de locatie C. Langerak, Hee Terschelling is een ruimtelijke onderbouwing met als titel "Ruimtelijke onderbouwing zonneveld, locatie C. Langerak, Hee Terschelling" opgesteld. Hierin is gemotiveerd waarom het voornemen verantwoord is en of het plan voldoet aan de te stellen milieueisen. De voorliggende ruimtelijke onderbouwing voorziet hierin.

Beleid afwijking ruimtelijke regels

Het college van burgemeester en wethouders heeft op 27 oktober 2015 de beleidsnotitie 'Herziene beleidsregels toepassen planologische afwijkingen' vastgesteld. De beleidsregels bevatten onder andere de kaders voor het toepassen van een buitenplanse afwijkingsmogelijkheid.

Voor de beoogde locatie is alleen het agrarisch gebruik toegestaan. De ontwikkelingen zijn niet passend binnen de regels van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied Polder. De aanleg van en het in gebruik hebben van een zonneveld is in strijd met het huidige gemeentelijke beleid. In de raadsvergadering van 29 maart 2016 is door de fracties van PvdA, PBT, VVD en CDA de motie 'Proefproject zonneveld Hee' ingediend om het initiatief van de Coöperatie Terschelling Energie positief tegemoet te treden. De gemeenteraad van Terschelling heeft zich positief uitgesproken over dit planvoornemen.

Ter uitvoering van de motie van de gemeenteraad van 29 maart 2016 om beleid te ontwikkelen voor zonnevelden en om een ruimtelijk afwegingskader te formuleren voor de aanvraag van Terschelling Energie voor een zonneveld bij Hee, is de ontwerp-beleidsvisie Zonnevelden op Terschelling ontwikkeld. Om zelfvoorzienend te zijn in duurzame energieopwekking moet Terschelling in 2020 circa 95.000.000 kWh per jaar zelf opwekken. Als dit uitsluitend met zonne-energie moet worden gerealiseerd, zal een oppervlakte van circa 100 hectare aan zonnepanelen moeten worden geïnstalleerd. Van het bovengenoemde totaal kan ten hoogste 60% energieverbruik op andere manieren dan met zonnevelden geproduceerd of bespaard worden. Daarmee kan de reële ambitie zonne-energie worden teruggebracht tot 40 hectare zonnepanelen, omgerekend zijn dit 555.556 stuks.

De ruimtelijk wenselijke volgorde voor het behalen van die ambitie is eerst zonnepanelen op de beschikbare daken, dan meervoudig ruimtegebruik (een andere functie én zonnepanelen, zoals een met zonnepanelen overdekt parkeerterrein) en uiteindelijk enkelvoudig ruimtegebruik (zonnepanelen in het open veld). Binnen het bestaand stedelijk gebied van het eiland is er onvoldoende geschikte dakoppervlakte aanwezig om de benodigde vierkante meters zonnepanelen te plaatsen binnen of aansluitend aan/nabij de dorpsgebieden. Voorts is het ook niet mogelijk om zo veel te besparen op het verbruik, dat dit gereduceerde vermogen kan worden opgewekt met uitsluitend zonnepanelen op daken.

Het is met de vastgestelde ambitie noodzakelijk om ook op andere manieren zonne-energie op te wekken. Voor deze andere manieren is de ontwerp-beleidsvisie Zonnevelden op Terschelling ontwikkeld. Hierin zijn de voorwaarden geformuleerd waaronder zonnevelden in het landschap kunnen worden geplaatst. Het voornemen voor de ontwikkeling van een zonneveld op de locatie C. Langerak, Hee Terschelling is passend binnen het beleid zoals deze is geformuleerd in de ontwerp-beleidsvisie Zonnevelden op Terschelling.

Aan de aanvraag kan op grond van artikel 2.12 lid 1, sub a, onder 3° Wabo, medewerking worden verleend voor het afwijken van het bestemmingsplan.

Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb)

Op grond van artikel 6.18 van het Bor is op de voorbereiding van een omgevingsvergunning die wordt verleend met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht het overleg als bedoeld in artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening van toepassing. Tevens bepaalt de Wabo dat, indien het voornemen bestaat om een omgevingsvergunning te verlenen voor het afwijken van het geldende bestemmingsplan, de omgevingsvergunning pas wordt verleend nadat een daarvoor aangewezen bestuursorgaan heeft verklaard dat het daartegen geen bedenkingen heeft.

Op 23 mei 2017 heeft de gemeenteraad van de gemeente Terschelling een definitieve verklaring van geen bedenkingen verleend voor de aanvraag omgevingsvergunning 2016-FUMO-16867 voor 'het realiseren van een zonnepark op het perceel kadastraal bekend gemeente Terschelling, sectie H nummer 2113, plaatselijk bekend Hee Terschelling'.

Landschappelijke inpassing

De zonnepanelen worden, zoals weergegeven in figuur 5 van de Ruimtelijke Onderbouwing, gesitueerd aan de noord- en oostzijde langs de rand van de kavel. Langs deze rand ligt momenteel aan de noordkant een volwaardige elzensingel. Voor de landschappelijke inpassing wordt deze noordelijke elzensingel versterkt en zal ook aan de oostzijde van het perceel een volwaardige elzensingel worden gerealiseerd. Het projectgebied is omgeven door percelen met elzensingels. Door de versterking van bestaande singels wordt het zicht op het zonneveld vrijwel geheel ontnomen en zal het geheel passen in het omliggende landschap.

Omdat de zonnepanelen gesitueerd worden aan de noord- en oostzijde van de kavel ondervinden zij geen/weinig hinder van de schaduw van de elzen. Het zonneveld is kleinschalig van aard en sluit hiermee goed aan bij het bestaande landschappelijk karakter.

Wet Natuurbescherming

Het plangebied ligt niet in en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Wet Natuurbescherming. De begrenzing van het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling ligt op ruim 200 meter afstand. Uit het uitgevoerde ecologische onderzoek blijkt dat de geplande ingrepen slechts zeer geringe effecten op de fauna in de directe omgeving van het plangebied zullen hebben. Dit geldt eveneens voor het op ruim 400 meter afstand gelegen Natura 2000 gebied Waddenzee. Gezien de beperkte omvang van de ingreep zullen op deze afstand zeker geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen optreden.

Reflectie en schittering

Het glazen oppervlak van zonnepanelen kan zorgen voor reflectie en daarmee voor hinder voor de omgeving, of gebruikers van de openbare ruimte: in feite de enige milieuhinder die zonnepanelen kunnen opleveren. De hinder hangt af van de locatie (stand en hoogte spiegelend vlak), de stand van de zon (de tijd en de tijd van het jaar) en het materiaal van de panelen. De hinder werkt net als bij een spiegel (maar dan in mindere mate), waarin de hoek van de invallende lichtstraal, de hoek van de uitvallende lichtstraal bepaalt. Hoe steiler de helling van de panelen, hoe groter de kans op hinder. Wanneer de panelen vrij vlak (35 graden of minder) worden opgesteld, gaat de reflectie veelal omhoog. Dan is er voor de omgeving geen hinder door reflectie. Logischerwijs is achter de zonnepanelen (noordzijde) ook geen sprake van een spiegelend effect.

De meest rendabele hellingshoek van de zonnepanelen (in de traditionele opstelling) is in Nederland 35 graden. Steiler leidt tot minder rendement. Bij een symmetrische opstelling (oost-west) wordt een kleinere hellingshoek toegepast van 22 graden. Omdat zonnepanelen op deze locatie in een oostwest-opstelling worden gesitueerd zal de hellingshoek niet hoger zijn dan 22 graden. Zoals hiervoor is aangegeven, is hinder door reflectie in een oostwestopstelling niet te verwachten. Wel is het 'oplichten' van de panelen in de zon zichtbaar. Dit leidt niet tot hinder vanwege het licht, maar maakt wel dat de zonnepanelen opvallen. Dit oplichten wordt door middel van een coating op de panelen tegengegaan.

De reflectie van licht is alleen overdag mogelijk. 's Avonds is geen zon aanwezig die de panelen op kunnen lichten, daarnaast rijden er geen auto's in de nabijheid van het projectgebied die kunnen zorgen voor lichtreflectie. Lichtgevoelige dieren, zoals vleermuizen en uilen zijn met name in het donker actief en hebben hiermee geen last van de mogelijke reflectie van de zonnepanelen.

Door de panelen in een oostwest-opstelling te plaatsen gaat de mogelijke reflectie met de richting van de Hoofdweg mee, parallel aan de Natura 2000 gebieden. Hiermee bereikt de reflectie het gebied niet. Ook wordt door middel van een landschappelijke inpassing het opvallen van de panelen voorkomen.

Voor het plaatsen van de zonnepanelen is een omgevingsvergunning, het bouwen van een bouwwerk noodzakelijk. Tevens dienen de bovengenoemde voorschriften opgenomen te worden in de desbetreffende omgevingsvergunning.

Conclusie

Gelet op bovenstaande overwegingen is het college van mening dat er geen beletsel is voor het verlenen van de omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan.

De omgevingsvergunning wordt als bijlage opgenomen in het bestemmingsplan "Buitengebied Polder".

Formulierversie
2016.01

Aanvraaggegevens

Publiceerbare aanvraag/melding

Aanvraagnummer	2365031
Aanvraagnaam	zonneveld locatie C. Langerak, Hee Terschelling
Uw referentiecode	-

Ingediend op	24-05-2016
Soort procedure	Onbekend

Projectomschrijving	Terschelling Energie is voornemens op een perceel in Hee zonnepanelen te realiseren. Men is voornemens om in het plangebied in een grondopstelling 850 zonnepanelen van 280 watt piek te plaatsen langs de noord- en oostzijde. Het gaat in totaal om een oppervlak van ongeveer 0,15 Ha. Er zijn hierbij geen werkzaamheden voorzien aan de omliggende sloten of elzensingels.
---------------------	---

Opmerking	De kosten zijn op dit moment nog niet bekend.
-----------	---

Gefaseerd	Ja, fase 1
-----------	------------

Gerelateerde aanvraag/melding:	2365101
--------------------------------	---------

Blokkerende onderdelen weglaten	Nee
---------------------------------	-----

Kosten openbaar maken	Nee
-----------------------	-----

Bijlagen die later komen	-
--------------------------	---

Bijlagen n.v.t. of al bekend	-
------------------------------	---

Bevoegd gezag

Naam:	Gemeente Terschelling
-------	-----------------------

Bezoekadres:	Burgemeester van Heusdenweg 10a 8881 EB WEST-TERSCHELLING
--------------	--

Postadres:	Postbus 14 8880 AA WEST-TERSCHELLING
------------	---

Telefoonnummer:	0562 446244
-----------------	-------------

Faxnummer:	0562 446299
------------	-------------

E-mailadres algemeen:	gemeente@terschelling.nl
-----------------------	--------------------------

Website:	www.terschelling.nl
----------	---------------------

Bereikbaar op:	ma t/m vr 9.00-12.00 wo 14.00-16.00 vr 19.00-20.00
----------------	--

Overzicht bijgevoegde modulebladen

Aanvraaggegevens

Locatie van de werkzaamheden

Werkzaamheden en onderdelen

Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening

- Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening

Bijlagen

Formulierversie
2016.01

Locatie

1 Kadastraal perceelnummer

Burgerlijke gemeente	Terschelling
Kadastrale gemeente	☒ Terschelling
Kadastrale sectie	H
Kadastraal perceelnummer	2113
Bouwplannaam	zonneveld locatie C. Langerak, Hee Terschelling
Bouwnummer	-
Gelden de werkzaamheden in deze aanvraag/melding voor meerdere adressen of percelen?	☐ Ja ☒ Nee

Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening

1 Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening

Met welke regels voor ruimtelijke ordening zijn de voorgenomen werkzaamheden in strijd?

- Bestemmingsplan
- Beheersverordening
- Exploitatieplan
- Regels op grond van de provinciale verordening
- Regels op grond van een AMvB
- Regels van het voorbereidingsbesluit

Beschrijf hoe en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met de regels voor ruimtelijke ordening.

De ontwikkelingen zijn niet passend binnen de regels van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied Polder, vastgesteld op 24-11-2015.

Beschrijf het huidige gebruik van de gronden of het bouwwerk.

agrarisch (zie ook ruimtelijke onderbouwing)

Beschrijf het beoogde gebruik van de gronden of het bouwwerk.

zonneveld (zie ook ruimtelijke onderbouwing)

Beschrijf de gevolgen van het beoogde gebruik voor de ruimtelijke ordening.

(zie ruimtelijke onderbouwing)

Is het beoogde gebruik tijdelijk van aard?

- Ja
- Nee

Hebt u een rapport nodig waarin de archeologische waarde van het terrein dat zal worden verstoord in voldoende mate is vastgelegd?

- Ja
- Nee

Wordt er afgeweken van het exploitatieplan?

- Ja
- Nee

Formulierversie
2016.01

Bijlagen

Formele bijlagen

Naam bijlage	Bestandsnaam	Type	Datum ingediend	Status document
Ruimtelijke onderbouwing zonneveld_pdf	Ruimtelijke onderbouwing zonneveld.pdf	Gegevens Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening	2016-05-24	In behandeling

**Ruimtelijke onderbouwing zonneveld
locatie C. Langerak, Hee Terschelling**

DEFINITIEF

BügelHajema

Plek voor ideeën

**Ruimtelijke onderbouwing zonneveld
locatie C. Langerak, Hee Terschelling**

Inhoud

Rapport + bijlagen

12 januari 2016

Projectnummer 554.02.02.00.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Bevoegd gezag	6
1.3	Gegevens initiatiefnemer	6
1.4	Leeswijzer	6
2	Beleidskader	7
2.1	Rijksbeleid	7
2.1.1	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)	7
2.1.2	Ladder voor duurzame verstedelijking	8
2.1.3	AMvB Ruimte (2011)	8
2.1.4	Energieakkoord voor duurzame groei (2013)	9
2.1.5	Derde Nota Waddenzee (2007)	9
2.2	Provinciaal beleid	10
2.2.1	Streekplan Fryslân 2007	10
2.2.2	Verordening Romte Fryslân (2014)	10
2.2.3	Structuurvisie Grutsk op 'e Romte (2014)	12
2.2.4	Beleidsnota Romte foar Sinne (2015)	13
2.3	Gemeentelijk beleid	14
2.3.1	Ambitiemanifest Waddeneilanden (2007)	14
2.3.2	Structuurplan 'Terschelling voorbij 2000' (2001)	14
2.3.3	Bestemmingsplan Buitengebied Polder (2015)	14
2.3.4	Motie proefproject zonneveld Hee (2016)	15
2.4	Conclusie	15
3	Het plan	17
3.1	Inhoud	17
3.2	Landschappelijke inpassing	19
3.2.1	Landschapstype	19
3.2.2	Advies provinciaal Ruimtelijk kwaliteitsteam	20
3.2.3	Motivatie	21
3.2.4	Reflectie en schittering	21
4	Randvoorwaarden	23
4.1	Water	23
4.2	Archeologie en cultuurhistorie	23
4.2.1	Archeologie	24
4.2.2	Cultuurhistorie	26
4.3	Ecologie	27
4.3.1	Soortbescherming	28
4.3.2	Gebiedsbescherming	30

4.4	Overige milieuaspecten	34
4.4.1	Externe veiligheid	34
4.4.2	Milieuhinder	34
4.4.3	Luchtkwaliteit	35
4.4.4	Bodem	35
5	Juridische toelichting	37
5.1	Juridische vormgeving	37
5.2	Procedure	37
6	Uitvoerbaarheid	39
6.1	Economische uitvoerbaarheid	39
6.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	39

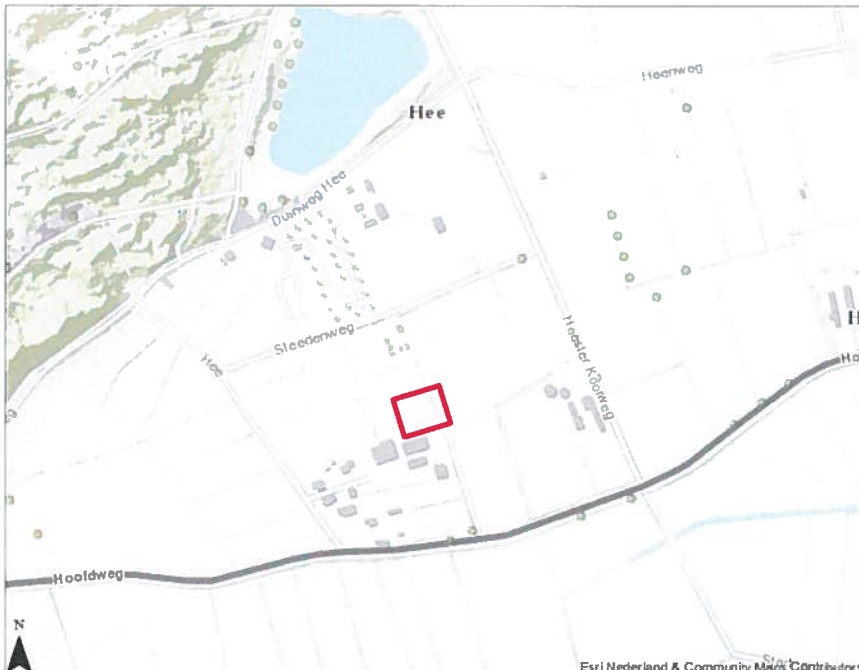
Bijlagen

Inleiding

1.1

Aanleiding

Terschelling Energie Coöperatief U.A. is voornemens om op kadastraal perceel H2113 in Hee zonnepanelen te realiseren. Navolgend figuur geeft de projectlocatie weer. Via Terschelling Energie kan duurzame energie worden ingekocht via Vandebrom Energie B.V. Via deze aanbieder bepaalt men welke energiebron er wordt gekozen. Op Terschelling bedraagt de huidige totale elektriciteitsvraag circa 25 miljoen kWh per jaar (bron: Terschelling Energie Coöperatief U.A.). Het voornemen betreft het aanleggen van 850 zonnepanelen. 850 zonnepanelen van 280 Wattpiek betreft een gezamenlijk vermogen van $(850 \times 280 =) 238$ Kilowatt. Uitgaande van grofweg 1.000 uren volle zon per jaar¹ betekent dit een jaarlijkse energieproductie van 238.000 kWh. Het project C. Langerak voorziet voor een (klein) deel in de elektriciteitsvraag van Terschelling.

Figuur 1. Weergave projectgebied

De beoogde locatie is momenteel in gebruik als weiland en is bestemd als 'Agrarisch'. De ontwikkelingen zijn niet passend binnen de regels van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Polder', vastgesteld op 24-11-2015. Om

¹ Zie bijvoorbeeld: www.zonurencalculator.nl.

die reden dient nu een procedure te worden gevolgd in het kader van de aanvraag van een 'omgevingsvergunning planologisch strijdig gebruik'. Ten behoeve daarvan dient een ruimtelijke onderbouwing te worden opgesteld. Hierin wordt gemotiveerd waarom de aanpassing van de bestemming verantwoord is en of het plan voldoet aan de te stellen milieueisen. De voorliggende ruimtelijke onderbouwing voorziet hierin.

1.2

Bevoegd gezag

Op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) zijn bouwwerken omgevingsvergunningplichtig voor de activiteit bouwen en bij strijd met het bestemmingsplan (artikel 2.1, lid 1, onder c). Dit houdt in dat een bouwplan dat nog niet in een bestemmingsplan in de zin van artikel 2.12 (van de Wabo) is geregeld, pas gerealiseerd mag worden wanneer hiervoor een omgevingsvergunning is verleend. De hoofdregel (art. 2.4, lid 1 Wabo) is dat burgemeester en wethouders van de gemeente waar het betrokken project in hoofdzaak wordt of zal worden uitgevoerd, beslissen op een aanvraag om omgevingsvergunning. In een aantal situaties moet worden afgeweken van de hoofdregel (art. 2.4, lid 2 t/m 5 Wabo in relatie tot art. 3.1 t/m 3.4 Bor). Van deze uitzonderingen is bij het onderhavige project geen sprake. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling is het bevoegde gezag.

1.3

Gegevens initiatiefnemer

De initiatiefnemer voor het project is het Terschelling Energie Coöperatief U.A.:

- contactpersoon: de heer S. Kalf;
- postadres: Nieuwe Dijk 8, 8881 HC te West-Terschelling.

1.4

Leeswijzer

In het vervolg van deze ruimtelijke onderbouwing wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op het relevante beleid van Rijk, provincie en gemeente. Hoofdstuk 3 gaat in op het plan en de landschappelijke inpassing. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de planologische randvoorwaarden van het plan, waarna in hoofdstuk 5 de juridische toelichting volgt. In hoofdstuk 6 wordt de economische en maatschappelijke haalbaarheid van het plan behandeld.

Beleidskader

2

2.1

Rijksbeleid

2.1.1

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)

De rol van de rijksoverheid in het ruimtelijke beleid voor nationale elektriciteitsvoorziening is gelegen in het zorgen voor voldoende ruimte voor een adequate infrastructuur. Energiezekerheid is een belangrijk economisch goed. De verdere integratie van de Europese energiemarkt maakt dat er een steeds groter beroep op internationale verbindingen wordt gedaan en hoogspanningsverbindingen mogelijk om uitbreiding vragen. Het Rijk wijst daarbij de tracés van hoogspanningsverbindingen (vanaf 220 kV) en locaties voor de opwekking van elektriciteit (vanaf 500 MW) aan en zorgt voor de inpassing hiervan. Het project valt hier niet onder aangezien het om een kleinschalig project gaat waarbij ruim minder dan 1 MW zal worden opgewekt.

Het Rijk zet in op een transitie naar een duurzame, hernieuwbare energievoorziening en het geschikt maken van de elektriciteitsinfrastructuur op de langere termijn voor meer decentrale opwekking van elektriciteit.

In de Structuurvisie wordt aangegeven dat het aandeel van duurzame energiebronnen als wind, zon, biomassa en bodemenergie in de totale energievoorziening omhoog moet. De ambitie is dat Nederland in 2040 een robuust internationaal energienetwerk kent en dat de energietransitie ver gevorderd is.

Het is primair de taak van provincies en gemeenten om voldoende ruimte te bieden voor duurzame energievoorziening (zoals zonne-energie en biomassa). Het ruimtelijk rijksbeleid voor (duurzame) energie beperkt zich daarom enkel tot grootschalige windenergie op land en op zee, gelet op de grote invloed op de omgeving en de omvang van deze opgave. Voor andere energiefuncties is geen nationaal ruimtelijk beleid nodig, naast het faciliteren van ontwikkelingen door het aanpassen van wet- en regelgeving en het delen en ontwikkelen van kennis.

Voorliggende ruimtelijke onderbouwing moet ruimte gaan bieden aan een zonneveld op Terschelling. Het project levert daarmee een bijdrage aan de doelstelling uit het rijksbeleid.

2.1.2

Ladder voor duurzame verstedelijking

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is de Ladder voor duurzame verstedelijking geïntroduceerd. Deze Ladder is per 1 oktober 2012 als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening opgenomen. Daarin staat dat pas als herstructurering of transformatie van bestaand stedelijk gebied onvoldoende ruimte biedt om aan de ruimtevraag van het plan te voldoen, er sprake kan zijn van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Het begrip ‘stedelijke ontwikkeling’ is daarbij als volgt gedefinieerd: ‘ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.’

Afweging

Een zonnepark betreft geen stedelijke functie in de zin van de Ladder voor duurzame verstedelijking, zoals hiervoor genoemd. Omdat het hier wel gaat om ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied worden alsnog de stappen doorlopen voor een zorgvuldige toetsing van het initiatief:

1. **Regionale behoefte:** Er bestaat een regionale en lokale behoefte om te komen tot een duurzame energievoorziening. De provincie Fryslân streeft naar een opbrengst van zonne-energie ter grootte van 500 MW² in 2020. De Waddeneilanden ambiëren een actieve rol van de bevolking en bedrijfsleven om te komen tot een duurzame energievoorziening. Het voornemen betreft het aanleggen van 850 zonnepanelen. 850 zonnepanelen van 280 Wattpiek betreft een gezamenlijk vermogen van (850 x 280 =) 238 Kilowatt. Uitgaande van grofweg 1.000 uren volle zon per jaar³ betekent dit een jaarlijkse energieproductie van 238.000 kWh. Het project C. Langerak levert dan ook een bijdrage aan de ambitie van de Waddeneilanden.
2. **Opvangen binnen bestaand stedelijk gebied:** Op de eilanden zal het niet altijd mogelijk blijken om opstellingen te realiseren binnen of aansluitend aan/nabij de dorpsgebieden. Een zorgvuldig gekozen opstelling daarbuiten is denkbaar.
3. **Multimodale ontsluiting locatie:** Ontsluiting van de locatie is voor een zonnepark niet relevant, omdat het geen verkeersaantrekkende werking heeft.

2.1.3

AMvB Ruimte (2011)

De borging van de uitspraken uit de SVIR heeft in juridische zin plaatsgevonden in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Dit Besluit is op 30 december 2011 in werking getreden. In het Barro zijn de verschillende nationale belangen vastgelegd die doorwerking moeten krijgen bij lagere overheden. Het gaat om de volgende nationale belangen: rijksvaarwegen, Project

² Provijsje Fryslân (2012) Beleidsvisie Economie en uitvoeringsnotitie Sinnestroom.

³ Zie bijvoorbeeld: www.zonurencalculator.nl.

Mainportontwikkeling Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Natuurnetwerk Nederland, erfgoederen van universele waarden, hoofdwegen en hoofdspoorwegen, elektriciteitsvoorziening, buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, primaire waterkeringen buiten het kustfundament en het IJsselmeergebied. Het gebied waarin dit project plaatsvindt, maakt onderdeel uit van het beheersgebied van de EHS (tegenwoordig Natuurnetwerk Nederland) en ligt op 250 meter afstand van het Kustfundament en 400 meter van de Waddenzee. Voor een goede landschappelijke inpassing wordt echter in paragraaf 3.2 aandacht besteed aan deze nationale belangen betreffende dit project. Ook in het ecologische onderzoek wordt hier op ingegaan.

2.1.4

Energieakkoord voor duurzame groei (2013)

In september 2013 sloten meer dan 40 organisaties het Energieakkoord voor duurzame groei af. Eén van de doelen is het vergroten van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking van ruim 4% naar 14% in 2020. Een verdere stijging van dit aandeel naar 16% is beoogd in 2023. Om dit te bereiken, is een tiental pijlers geformuleerd. Hiervan is pijler 3 van toepassing op dit voorplan. Pijler 3 gaat over het stimuleren van decentrale duurzame energie, waaronder zonne-energie. In het Energieakkoord is aangegeven dat voor deze pijler vooral belemmeringen weggehaald moeten worden. Belemmeringen zijn onder meer (niet uitputtend) een goede ruimtelijke inpassing om belemmeringen bij vrijwaringsgebieden waar mogelijk weg te nemen, het actualiseren van bouwregelgeving aan een grotere inzet van hernieuwbare energie, het actualiseren van vergunningsprocedures gericht op snellere toepassing van innovaties en het verkorten van project doorlooptijden. Het projectvoornemen draagt bij aan het doel van het Energieakkoord.

2.1.5

Derde Nota Waddenzee (2007)

Als uitwerking van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is voor het waddengebied de Derde Nota Waddenzee vastgelegd. Deze nota heeft, daar waar concrete beleidsbeslissing zijn opgenomen, rechtstreekse doorwerking naar het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening. Voor Nederland heeft de Derde Nota Waddenzee betrekking op alle grond die bij vloed vanuit de Waddenzee onderloopt. Dit is inclusief de kwelders (zoals de Boschplaat op Terschelling en Nieuwlandsreid op Ameland), strandvlakten (zoals de Hors op Texel en het Rif bij Schiermonnikoog) en onbewoonde eilanden, zoals Rottumeroog en Griend. Het Noordzeestrand op de eilanden en buitengaatse zandplaten zoals Noorderhaaks, vallen buiten het beschermde gebied.

De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. De locatie van het zonnepark ligt op ruim 400 meter afstand

tot de Waddenzee en houdt rekening met het omliggende landschap waarmee wordt voldaan aan deze nota.

2.2

Provinciaal beleid

2.2.1

Streekplan Fryslân 2007

Centraal in de visie van de provincie Fryslân op de ruimte staan de relaties tussen de steden en het platteland. Het is in de ogen van de provincie zinvol om beide gebieden vooral als aanvullend ten opzichte van elkaar te beschouwen. Vanuit deze wisselwerking zet de provincie in op concentratie van de verstedelijking in de stedelijke gebieden, zonder dat dit ten koste gaat van de vitaliteit van het omringende platteland.

Waddeneilanden

Aansluitend op het rijksbeleid (met name de Derde Nota Waddengebied) stelt de provincie in haar beleid de bijzondere waarden van de Waddeneilanden voorop. Relevant zijn ten aanzien van bodem, landschap, natuur en water gelden onder andere de volgende uitgangspunten:

- behoud van de huidige landschappen is van belang voor gevarieerde natuurwaarden;
- het is van belang dat de agrarische functie in de polders gehandhaafd blijft. Zowel voor de sector zelf als voor natuur (weidevogels en ganzen), landschap en recreatie is een duurzaam landbouwperspectief van belang;
- bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de benodigde reserveringszones voor versterking van de zeekeringen (duinen en dijken) en met de omvang van het dijkringgebied (binnendijks).

In zowel paragraaf 3.2 als paragraaf 4.3 wordt nader ingegaan op de inpassing van het project in de nabijgelegen natuurgebieden en het landschap. Uit beide paragrafen blijkt dat het project kan voldoen aan bovenstaande uitgangspunten.

2.2.2

Verordening Romte Fryslân (2014)

Op 15 juni 2011 hebben de Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân vastgesteld. De verordening stelt regels die zorg dragen aan de doorwerking van de provinciale ruimtelijke belangen in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Na de vaststelling van de notitie Romte foar Sinne (2012) is ook de Verordening Romte Fryslân 2014, zoals vastgesteld op 25 juni 2014, partieel aangepast aan dit nieuwe beleid. De aanpassing is per 7 maart 2015 in werking

getreden. In het navolgende kader is de ruimtelijke regelgeving vanuit de provincie weergegeven.

Het projectgebied is gelegen, zoals weergegeven op kaart Natuur van de Verordening, in een EHS beheersgebied (huidig Natuurnetwerk Nederland). Op deze gronden is het toegestaan een opstelling voor zonne-energie te plaatsen mits de opstelling wat betreft functie en vermogen gericht is op de energiebehoefte die samenhangt met het fysieke beheer en onderhoud van het natuurgebied (art. 9, lid 1, onder d). In een ruimtelijk plan op de Waddeneilanden kan worden afgeweken van het bovenstaande (art. 9, lid 3). Als zodanig is art. 9 lid 5 van toepassing. In navolgende paragraaf wordt ingegaan op de gemeentelijke ambitie en visie. In de landschappelijke inpassing in paragraaf 3.2 wordt ingegaan op de aard en schaal van de kern en wordt onderbouwd dat de opstelling inpasbaar is binnen landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten (art. 9 lid 6) Met dit project kan aan de Verordening worden voldaan.

9.4 Opstellingen voor zonne-energie

9.4.1

1. Een ruimtelijk plan in het landelijk gebied kan slechts voorzien in een opstelling voor zonne-energie:
  - a. aansluitend op bestaand stedelijk gebied van een stad of dorp of als onderdeel van een uitbreidingslocatie, of nabij bestaand stedelijk gebied, mits het zonnepark een redelijke aansluiting heeft of krijgt op het stedelijk weefsel van stad of dorp;
  - b. op het bouwperceel van een bestaand agrarisch of niet-agrarisch bedrijf, van een bestaande maatschappelijke voorziening of van een bestaande woning, mits het op te stellen vermogen is gericht op de energiebehoefte die samenhangt met de bestaande functie van dat perceel;
  - c. op gronden met een bestemming voor bestaande nutsvoorzieningen of voor infrastructuur voor weg, spoor, water en vliegverkeer, voor zover het niet gaat om historische infrastructuur en groene grasdijklichamen, zoals benoemd en aangewezen in de Structuurvisie Grutsk op 'e Romte;
  - d. op gronden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur of zijn aangewezen als natuurgebieden buiten de Ecologische Hoofdstructuur op de van deze verordening deel uitmakende kaart Natuur, alleen voor zover de opstelling wat betreft functie en vermogen is gericht op de energiebehoefte die samenhangt met het fysieke beheer en onderhoud van dat natuurgebied.
2. In afwijking van het eerste lid, onder a, kan een opstelling voor zonne-energie worden toegestaan op een locatie die niet aansluit op stedelijk gebied, mits aangetoond wordt dat deze naar redelijke verwachting van gemeente en provincie binnen tien jaar onderdeel zal uitmaken van de stedelijke woon- of werkuitbreiding of daarop zal aansluiten.
3. In een ruimtelijk plan op de Waddeneilanden kan worden afgeweken van het gestelde in het eerste lid, onder a en d.
4. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid onder c, is een opstelling op historische infrastructuur en groene grasdijklichamen mogelijk, mits de opstelling in omvang beperkt blijft, de historische en landschappelijke kwaliteiten, waaronder het groene karakter van de dijk, voorop blijven staan en de specifieke behoefte om een opstelling te plaatsen op die locatie is onderbouwd.
5. Bij toepassing van het eerste lid, onder a, het tweede, derde en vierde lid worden de locatie van de opstelling en de omvang daarvan in de plantoelichting onderbouwd op grond van:
  1. de gemeentelijke ambitie inzake zonne-energie,
  2. de daaraan verbonden analyse van en visie op mogelijkheden binnen en buiten bestaand bebouwd gebied,
  3. de energiebehoefte van een kern, of van enkele samenwerkende kernen en de mogelijkheid van participatie van bewoners, en
  4. aard en schaal van een kern.
6. Bij toepassing van het eerste tot en met vierde lid wordt in de plantoelichting onderbouwd dat de opstelling inpasbaar is binnen de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten en wordt een ruimtelijk inrichtingsplan opgesteld, waarvan de uitvoering zo nodig als voorwaardelijke bepaling in het ruimtelijk plan is opgenomen.

Figuur 2. Artikel 9.4 van de Verordening Romte Fryslân 2014

2.2.3

Structuurvisie Grutsk op 'e Romte (2014)

In de nota Grutsk op 'e Romte heeft de provincie Fryslân de kernkwaliteiten zoals benoemd in het Streekplan verder uitgewerkt. Behalve een inventarisatie van de kwaliteiten is Grutsk op 'e Romte vooral bedoeld voor behoud en verde-

re ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit door middel van informeren, inspireren en adviseren.

2.2.4

Beleidsnota Romte foar Sinne (2015)

De beleidsnota Romte foar Sinne is op 18 februari 2015 vastgesteld. De notitie geeft de ruimtelijke uitwerking van de provinciale ambities ten aanzien van zonne-energie weer. Het doel voor zonne-energie in 2020 is een opgesteld vermogen van 500 MW. Om deze doelstelling te realiseren heeft de provincie de volgende uitgangspunten en voorwaarden geformuleerd.

Binnen bebouwd gebied van stad of dorp heeft de provincie geen sturende rol, maar stimuleert zij met een aantal instrumenten, waaronder ruimtelijke bouwstenen, een goede ruimtelijke kwaliteit.

Voor het gebied aansluitend aan stads- en dorpsgebied geldt een 'ja, mits-benadering'. De gemeente wordt gevraagd om onderbouwing van haar ambitie en keuze: motivering van de locatiekeuze, op basis van een analyse van mogelijkheden binnen en buiten bestaand stedelijk gebied. Ook is een ruimtelijk inpassingsplan nodig. Het beleid is erop gericht dat omvang en vermogen van de opstelling zijn gekoppeld aan de energiebehoefte van dorp (of enkele kleinere samenwerkende dorpen), wijk of stad. Participatie van de inwoners in het park wordt sterk bepleit: 'zonnepanelen voor en door het dorp'.

Voor de Waddeneilanden is een nuance nodig. Op de eilanden zal het niet altijd mogelijk blijken om opstellingen te realiseren binnen of aansluitend aan/nabij de dorpsgebieden. Een zorgvuldig gekozen opstelling daarbuiten is denkbaar. Een opstelling in natuurgebied heeft ook daar zeker niet de voorkeur ('nee, tenzij'), maar willen we niet op voorhand planologisch uitsluiten, omdat andere locaties (Beschermd Dorpsgezicht, weidevogelgebieden in de polders) ook nadelen kunnen hebben. De mogelijkheden voor een opstelling in natuurgebied zullen uiteraard moeten passen in natuurregelgeving van Natura 2000 en EHS.

Het projectgebied is gelegen buiten bestaand stedelijk gebied, maar heeft daar wel directe aansluiting op. Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000 gebied maar is wel gelegen in het beheersgebied van de EHS (Natuurnetwerk Nederland) en in een weidevogelleefgebied. Met deze reden heeft overleg plaatsgevonden over de compensatie met de provincie Fryslân. De locatie waar de zonnepanelen zijn voorzien, vormt gezien de terreinomstandigheden en het geringe oppervlak geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van mogelijk aanwezig vogelsoorten⁴. Door middel van het versterken van de bestaande elzensingels wordt het project gecompenseerd. Daarnaast zijn de zonnepanelen gekoppeld aan de energiebehoefte van Terschelling. De land-

---

⁴ BügelHajema Adviseurs B.V. (2015) Voortoets Nbw 1998 Langerak.

schappelijke inpassing in paragraaf 3.2 en het ecologische onderzoek in paragraaf 4.3 lichten dit nader toe.

2.3

Gemeentelijk beleid

2.3.1

Ambitiemanifest Waddeneilanden (2007)

In september 2007 hebben de gemeenteraden van de gemeenten Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog gezamenlijk het Ambitiemanifest Waddeneilanden vastgesteld. Hierin stellen zij de ambitie om alle Waddeneilanden in 2020 volledig zelfvoorzienend te laten zijn op het gebied van duurzame energie en watervoorziening. De eilanden streven een duurzame ontwikkeling op alle eilanden na. Een ontwikkeling waarbij de zorg voor de bijzondere natuur en het milieu voorop staat, waarbij het unieke karakter van elk eiland gewaarborgd blijft en ten volle benut wordt en waarbij de afhankelijkheid van toevoer van het vaste land afneemt.

Het project draagt bij aan de ambitie om als Waddeneiland zelfvoorzienend te zijn, daarnaast wordt de bestaande landschappelijke structuur (elzensingels) versterkt.

2.3.2

Structuurplan 'Terschelling voorbij 2000' (2001)

Het structuurplan 'Terschelling voorbij 2000' richt zich vooral op een duurzame inrichting en een duurzaam gebruik van Terschelling. De algemene lijn in de diverse streefbeelden is dat de natuur en het landschap de belangrijkste 'kurken' zijn waarop de Terschellinger ontwikkeling drijft. Met het oog daarop zijn natuur en landschap dan ook grensstellend met betrekking tot deze ontwikkeling. Behoud en waar mogelijk versterking van de natuur- en landschapswaarden staan voorop en alleen wanneer er sprake is van compensatie elders op het eiland, kunnen de natuur- en landschapswaarden worden aangetast.

Met het project vindt compensatie plaats door middel van het versterken van de aanwezige elzensingels. Het project is dan ook in overeenstemming met het Structuurplan.

2.3.3

Bestemmingsplan Buitengebied Polder (2015)

Het bestemmingsplan Buitengebied Polder is door de gemeenteraad van Terschelling op 24 november 2015 vastgesteld. Het projectgebied is daarin voorzien van de enkelbestemming 'Agrarisch'. In navolgende figuur is een fragment van de plankaart van het project weergegeven. Het project is niet passend

binnen het bestemmingsplan omdat het plaatsen van zonnepanelen niet is toegestaan binnen de bestemming agrarisch.

Figuur 3. Uitsnede vigerend bestemmingsplan Buitengebied Polder (plangebied in rood) Bron: Bestemmingsplan Buitengebied Polder (2015)

2.3.4

Motie proefproject zonneveld Hee (2016)

Middels de motie 'Proefproject zonneveld Hee', te vinden in bijlage 1, heeft de gemeenteraad van Terschelling zich positief uitgesproken over het planvoornemen.

2.4

Conclusie

De aanleg van een zonneveld past binnen de regels van eerder geformuleerd beleid en is niet in strijd met rijksuitgangspunten of provinciale uitgangspunten. Het plan is echter wel in strijd met het geldende bestemmingsplan, aan de hand van voorliggende ruimtelijke onderbouwing kan worden afgeweken van dit bestemmingsplan.

Het plan

3

3.1

Inhoud

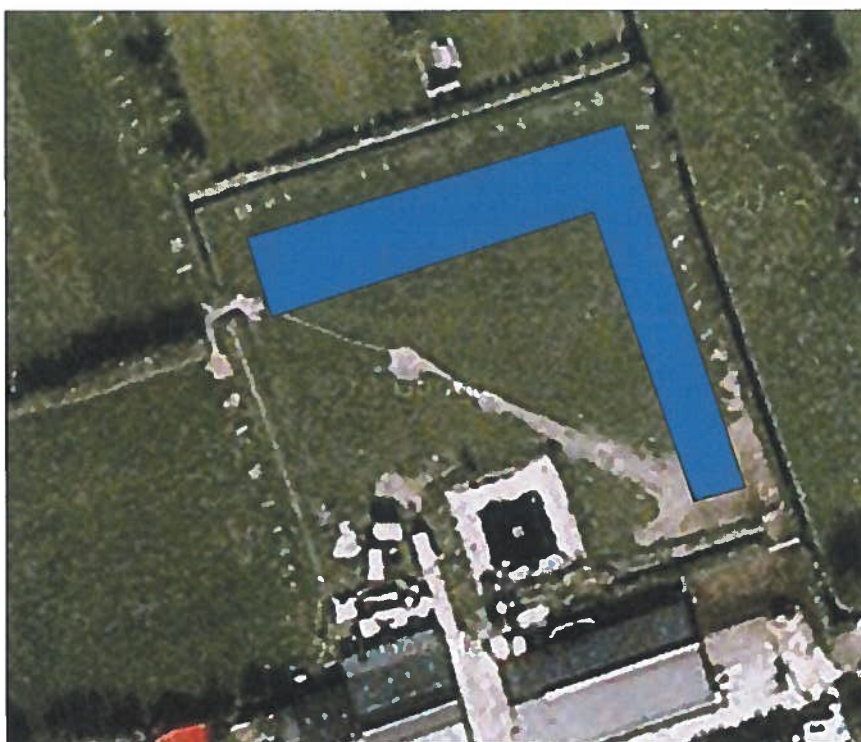
Het projectgebied van dit bestemmingsplan bevat een locatie in de kern Hee, Terschelling. Het betreft kadastraal perceel H2113, gemeente Terschelling. In onderstaande figuur is deze locatie weergegeven.

Figuur 4. Projectgebied zonneveldlocatie Hee, Terschelling

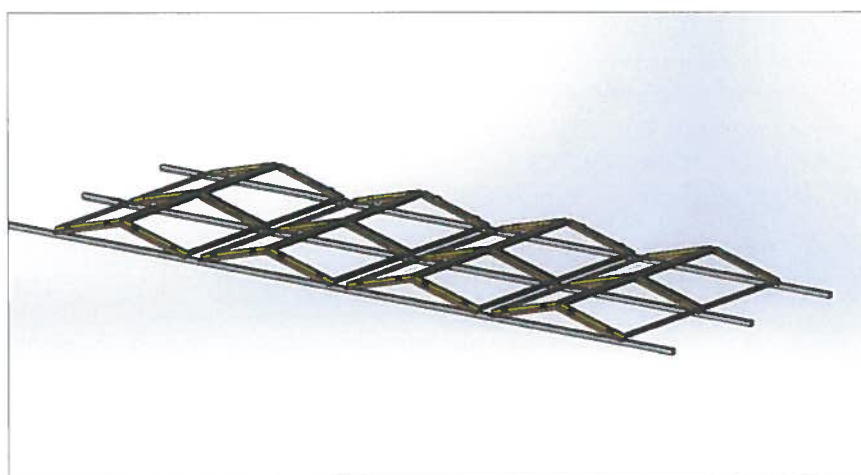
De ontwikkelingen vinden plaats op een agrarisch perceel dat in gebruik is als weiland voor pony's. Ten noorden en oosten van het perceel ligt een elzensingel waarlangs een sloot is gelegen.

Men is voornemens om in het plangebied 850 zonnepanelen van 280 Wattpiek te plaatsen langs de noord- en oostzijde van het perceel. Het gaat in totaal om een oppervlakte van ongeveer 0,15 hectare. Er zijn hierbij geen werkzaamheden voorzien aan de omliggende sloten of elzensingels. Er wordt geen verlichting geplaatst in het plangebied, wel worden benodigde kabels in de grond ingegraven. Onderstaande figuur geeft de beoogde locatie van de zonnepanelen weer.

Figuur 5. Nieuwe situatie. Blauw geeft locatie van zonnepanelen weer

De zonnepanelen worden in een zogenoemde oost-west opstelling van ongeveer 40 à 50 centimeter hoog gesitueerd. Het project zal plaatsvinden binnen de bestaande kavel en gedeeltelijk achter elzensingels. Onderstaande figuur geeft de opstelling weer.

Figuur 6. Oost-West opstelling zonnepanelen

3.2

Landschappelijke inpassing

Het zonnepark ligt buiten het bestaande bebouwde gebied. De provinciale beleidsnota 'Romte foar sinne' die is uitgewerkt in de ruimtelijke verordening, schrijft voor dat bestemmingsplannen die zonneparken buiten het bestaande bebouwde gebied mogelijk maken, worden voorzien van een onderbouwing van de wijze waarop rekening is gehouden met het landschap.

Het plangebied ligt niet in en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Nbw 1998. De begrenzing van het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling ligt op ruim 200 meter afstand. Uit het uitgevoerde ecologische onderzoek blijkt dat de geplande ingrepen slechts zeer geringe effecten op de fauna in de directe omgeving van het plangebied zullen hebben. Dit geldt eveneens voor het op ruim 400 meter afstand gelegen Natura 2000 gebied Waddenzee. Gezien de beperkte omvang van de ingreep zullen op deze afstand zeker geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen optreden. Navolgende paragraaf 3.2.4 gaat in op de mogelijke effecten van straling en/of schittering van de zonnepanelen.

3.2.1

Landschapstype

Het landschap rondom het project wordt gekenmerkt als een binnenduinrand-landschap. Met de binnenduinrand wordt de zone direct ten zuiden van het duingebied bedoeld, die wordt gekenmerkt door kleinschaligheid en beslotenheid. De vele recreatiewoningen zijn beeldbepalend in het gebied. Het fietspad vormt de grens tussen de uitgestrekte duinen en de 'bewoonde wereld'. Aan de noordzijde wisselen duinen, meertjes en bossen elkaar af en aan de zuidzijde bepalen weilandjes, recreatiewoningen, stacaravans en het open polderlandschap het zicht. De zone richting de polder wordt ook wel 'elzensingellandschap' genoemd. De singels dienen als afscheiding en worden ook veelal gebruikt om kampeerterreinen te verhullen en te beschermen tegen de wind. Navolgende figuren geven het huidige landschap weer. Met name aan de noordzijde zijn elzensingels aanwezig.

Figuur 7. Uitzicht op noordoostzijde plangebied met aanwezige elzensingels

Figuur 8. Uitzicht op zuidoostzijde projectgebied met aanwezige onvolledige elzensingel

3.2.2

Advies provinciaal Ruimtelijk kwaliteits- team

Het provinciaal Ruimtelijk kwaliteitsteam geeft betreffende dit zonneveld de volgende adviezen (zie de bijlage voor het gehele advies):

1. Stel de zonnepanelen op in de richting van de verkaveling, zodat het veld goed past binnen het kleinschalige karakter van de binnenduinrandzone.
2. Bestaande elzensingels moeten behouden en versterkt worden. De elzensingels moeten in ieder geval haaghoogte behouden.
3. Het zonneveld moet goed passen bij de aard en schaal van het omliggende landschap, waarbij in de uitwerking aandacht is voor invulling van de Waterwet, eventuele hekwerken tegen elzensingels worden aangezet en aandacht is voor de plek van transformators.

Bij het verlenen van de omgevingsvergunning zal de vergunningverlenende instantie een voorschrift met een voorwaardelijke bepaling ten aanzien van de landschappelijke inpassing opnemen.

3.2.3

Motivatie

De zonnepanelen worden, zoals weergegeven in figuur 5, gesitueerd aan de noord- en oostzijde langs de rand van de kavel. Langs deze rand ligt momenteel aan de noordkant een volwaardige elzensingel. Voor de landschappelijke inpassing wordt deze noordelijke elzensingel versterkt en zal ook aan de oostzijde van het perceel een volwaardige elzensingel worden gerealiseerd. Het projectgebied is omgeven door percelen met elzensingels. Door de versterking van bestaande singels wordt het zicht op het zonneveld vrijwel geheel ontnomen en zal het geheel passen in het omliggende landschap. Omdat de zonnepanelen gesitueerd worden aan de noord- en oostzijde van de kavel ondervinden zij geen/weinig hinder van de schaduw van de elzen. Het zonneveld is kleinschalig van aard en sluit hiermee goed aan bij het bestaande landschappelijk karakter. In paragraaf 4.1 wordt ingegaan op de invulling van de Waterwet.

3.2.4

Reflectie en schittering

Het glazen oppervlak van zonnepanelen kan zorgen voor reflectie en daarmee voor hinder voor de burens, of gebruikers van de openbare ruimte: in feite de enige milieuhinder die zonnepanelen kunnen opleveren. De hinder hangt af van de locatie (stand en hoogte spiegelend vlak), de stand van de zon (de tijd en de tijd van het jaar) en het materiaal van de panelen. De hinder werkt net als bij een spiegel (maar dan in mindere mate⁵), waarin de hoek van de invallende lichtstraal, de hoek van de uitvallende lichtstraal bepaalt. Hoe steiler de helling van de panelen, hoe groter de kans op hinder. Wanneer de panelen vrij vlak (35 graden of minder) worden opgesteld, gaat de reflectie veelal omhoog. Dan is er voor de omgeving geen hinder door reflectie. Logischerwijs is achter de zonnepanelen (noordzijde) ook geen sprake van een spiegelend effect.

De meest rendabele hellingshoek van de zonnepanelen (in de traditionele opstelling) is in Nederland 35 graden. Steiler leidt tot minder rendement. Bij een symmetrische opstelling (oost-west) wordt een kleinere hellingshoek toegepast van 22 graden. Omdat zonnepanelen op deze locatie in een oostwest-opstelling worden gesitueerd zal de hellingshoek niet hoger zijn dan 22 graden.

Zoals hiervoor is aangegeven, is hinder door reflectie in een oostwest-opstelling niet te verwachten. Wel is het 'oplichten' van de panelen in de zon zichtbaar. Dit leidt niet tot hinder vanwege het licht, maar maakt wel dat de

---

⁵ Zonnepanelen worden uitgerust met een anti-reflectie coating, zodat zonnepanelen minder licht weerkaatsen.

zonnepanelen opvallen. Dit oplichten wordt door middel van een coating op de panelen tegengegaan. De reflectie van licht is alleen overdag mogelijk. 's Avonds is geen zon aanwezig die de panelen op kunnen lichten, daarnaast rijden er geen auto's in de nabijheid van het projectgebied die kunnen zorgen voor lichtreflectie. Lichtgevoelige dieren, zoals vleermuizen en uilen zijn met name in het donker actief en hebben hiermee geen last van de mogelijke reflectie van de zonnepanelen.

Door de panelen in een oostwest-opstelling te plaatsen gaat de mogelijke reflectie met de richting van de Hoofdweg mee, parallel aan de Natura 2000 gebieden. Hiermee bereikt de reflectie het gebied niet. Ook wordt door middel van een landschappelijke inpassing het opvallen van de panelen voorkomen.

R a n d v o o r w a a r d e n

4

De planologische gevolgen van het project moeten in beeld gebracht worden. Het gaat om de volgende aspecten:

- water;
- archeologie;
- ecologie;
- externe veiligheid;
- milieuhinder;
- luchtkwaliteit;
- bodem.

4.1

Water

Normstelling en beleid

Van groot belang voor de ruimtelijke ordeningspraktijk is de 'watertoets' (wettelijk verplicht). De watertoets kan vooral worden gezien als een procesinstrument dat moet waarborgen dat gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen voor de waterhuishouding meer expliciet worden afgewogen. Belangrijk onderdeel van de watertoets is het vroegtijdig afstemmen van ontwikkelingen met de betrokken waterbeheerder. Het desbetreffende plangebied ligt in het beheersgebied van Wetterskip Fryslân.

Toetsing

Op 4 mei 2016 is voor het plangebied een digitale watertoets aangevraagd. Op basis van het planvoornemen is bepaald dat het plan een beperkte invloed heeft op de waterhuishouding. Dit kan worden ondervangen met standaard maatregelen. Deze maatregelen zijn opgenomen in het wateradvies in bijlage 2. Het planvoornemen is voor wat betreft het aspect water dan ook uitvoerbaar.

4.2

Archeologie en cultuurhistorie

Normstelling en beleid

De Monumentenwet 1988 is per 1 juli 2016 vervallen. Een deel van de wet is op deze datum overgegaan naar de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet, wanneer deze naar verwachting in 2019 in werking treedt. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het

Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is.

De Erfgoedwet bundelt en wijzigt een aantal wetten op het terrein van cultureel erfgoed. De kern van deze wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, de archeologische resten intact moeten blijven (in situ). Wanneer dit niet mogelijk is, worden archeologische resten opgegraven en elders bewaard (ex situ). Daarnaast dient ieder ruimtelijk plan een analyse van de overige cultuurhistorische waarden van het plangebied te bevatten. Voor zover in een plangebied sprake is van erfgoed, dient op grond van voorgaande dan ook aangegeven te worden op welke wijze met deze cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten archeologie rekening wordt gehouden.

4.2.1

Archeologie

Toetsing

De Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE)⁶ in de Cultuurhistorische Kaart Fryslân 2 (CHK2)⁷ van de provincie Fryslân biedt voor de gehele provincie per locatie informatie over de bekende als wel de te verwachten archeologische waarden. Daarbij worden twee verschillende onderzoeksperiodes onderscheiden, te weten steentijd-bronstijd en ijzertijd-middeleeuwen.

Steentijd-bronstijd

Voor de periode steentijd-bronstijd is voor het gehele plangebied aangegeven dat 'geen onderzoek noodzakelijk' is, wat inhoudt dat bij ruimtelijke ontwikkelingen, ongeacht de grootte van de ingreep, voor de periode steentijd-bronstijd geen historisch karterend onderzoek gedaan hoeft te worden.

---

⁶ Benaderbaar via <http://www.fryslan.frl/famke>.

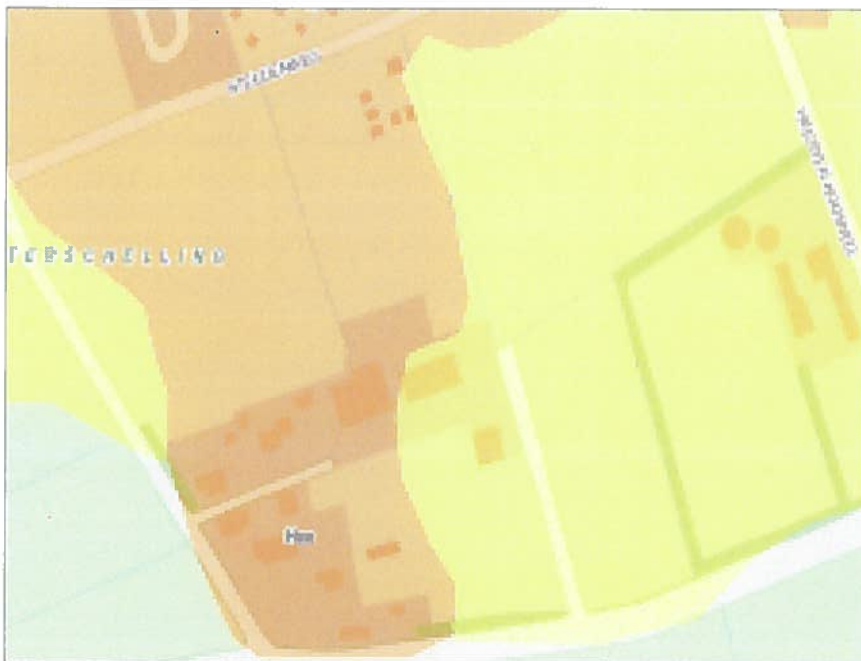
⁷ Benaderbaar via <http://www.fryslan.frl/chk>.

Figuur 9. Archeologische waarden steentijd-bronstijd

IJzertijd-middeleeuwen

Voor het plangebied is voor de periode ijzertijd-middeleeuwen aangegeven dat 'Karterend onderzoek 1' (oranje) noodzakelijk is. In de gebieden aangemerkt als 'Karterend onderzoek 1' kunnen zich archeologische resten bevinden uit de middeleeuwen. De archeologische dienst van de provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 500 m² een karterend archeologisch onderzoek te laten verrichten.

Figuur 10. Archeologische waarden ijzertijd-middeleeuwen

De oppervlakte van de zonnepanelen tezamen is groter dan 500 m², namelijk 1.500 m². De constructie waar de zonnepanelen op rusten bestaat uit palen die deels in de grond bevestigd worden. Daarnaast worden stroomkabels ingegraven die de zonnepanelen verbinden met het transformatorhuisje. De oppervlakte van deze palen en kabels is aanzienlijk minder dan 500 m². Daarnaast behoeft de aanleg geen grote graafwerkzaamheden in de bodem.

In de toekomstige situatie zal de bodem niet dieper geroerd worden dan waar in de bestaande agrarische bestemming sprake van is. Met deze huidige agrarische bestemming bestaat er een grote kans dat de bovenste gronden reeds verstoord zijn, met name omdat de gronden in het projectgebied opgehoogd zijn (zoals beschreven in de ecologische inventarisatie).

Mochten zich onder deze bovenste gronden archeologische resten bevinden, dan worden deze met de minimale belasting van dit planvoornemen niet aangetast. Aangezien voor het plaatsen van de zonnepanelen geen grote en diepe graafwerkzaamheden noodzakelijk zijn, stuit het uitvoeren van het project archeologisch niet op bezwaren.

4.2.2

Cultuurhistorie

Toetsing

Op de CHK2 van de provincie Fryslân is informatie opgenomen over cultuurhistorische waarden⁸. Voor het plangebied en zijn directe omgeving staan op de CHK2 geen cultuurhistorische waarden aangemerkt, zoals getoond in onderstaande figuur. Dit bestemmingsplan leidt daarmee niet tot verstoring van cultuurhistorische waarden. Het cultuurhistorische aspect hoeft derhalve niet nader onderzocht te worden.

---

⁸ Benaderbaar via <http://www.fryslan.frl/chk>.

Figuur 11. Cultuurhistorie

4.3

Ecologie

Om de uitvoerbaarheid van onderhavig plan te toetsen, is een ecologische inventarisatie van de natuurwaarden in het plangebied uitgevoerd. Tevens is gekeken naar de effecten op beschermde gebieden in de omgeving. Het doel hiervan is om na te gaan of een vooronderzoek in het kader van de Flora- en faunawet (Ffw, deze was van toepassing op het moment van de vergunningaanvraag) en/of een oriënterend onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998, ook deze was van toepassing op het moment van de vergunningaanvraag) of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Het plangebied is daartoe op 21 november 2015 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs.

Figuur 12. Uitzicht op zuidoostzijde projectgebied met weiland en bebouwing

Terreinomstandigheden

Het plangebied betreft een weiland met pony's. Langs de noordzijde ligt een elzensingel. Duidelijk te zien is dat het plangebied enkele jaren geleden is opgehoogd met grond. De ontwikkelingen hebben geen betrekking op de aangrenzende sloten.

4.3.1

Soortbescherming

Flora- en faunawet

Met ingang van 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende beschermde dieren en planten en hun leefomgeving. Beschermde soorten worden opgesomd in de 'Lijsten beschermde inheemse planten- en diersoorten'. De Algemene Maatregel van Bestuur ex artikel 75 van de Flora-faunawet van 23 februari 2005, kent een driedeling voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten (licht beschermd, middelzwaar beschermd en streng beschermd). De inheemse vogelsoorten hebben een afwijkend beschermingsregime (vallen zowel onder het middelzware als het strenge beschermingsregime).

Inventarisatie

Uit de informatie van Quickscanhulp.nl⁹ (© NDFF - quickscanhulp.nl 15-12-2015 14:06:42) komt naar voren dat in de directe omgeving (binnen een straal van 1 kilometer) van het plangebied naast enkele licht beschermde diersoorten, diverse (middel)zwaar beschermde planten- en diersoorten voorkomen. Dit is te verklaren door de ligging nabij beschermde natuurgebieden. Op basis van het veldbezoek blijkt dat het plangebied een beperkte natuurwaarde heeft.

In het grasland staan soorten zoals ridderzuring, volgelmuur, paardenbloem en kruipende boterbloem. Aangetroffen soorten zijn soorten van voedselrijke omstandigheden. De houtsingel bestaat uit elzen met in de ondergroei braamstruweel. De uit de omgeving bekende beschermde soorten wilde gagel en enkele orchideeën zijn soorten van meer schrale omstandigheden die niet in deze grasvegetatie voorkomen. Genoemde soorten zijn eerder in de nabij gelegen duinen en heidegebieden te verwachten.

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig aangezien bebouwing ontbreekt en de bomen niet beschikken over voor vleermuis geschikte holtes. Aanvliegroutes voor vleermuizen worden dan ook niet aangetaast. In de elzensingel kunnen vogels als houtduif, merel en vink tot broeden komen. Nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zijn niet in de directe omgeving aangetroffen.

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van de streng beschermde rugstreppad. In de huidige en toekomstige situatie is het plangebied ongeschikt voor rugstreppad. Wel dient rekening te worden gehouden met de mogelijke vestiging van de soort. Rugstreppad is een pionierssoort en kan grote afstanden afleggen. Op plaatsen waar graafwerkzaamheden worden verricht kunnen (tijdelijk) geschikte voortplantingslocaties (ondiepe plassen) ontstaan. Daarnaast kunnen opgeslagen bouwmaterialen als overwinteringslocatie fungeren. Met de aanleg van het zonnepark gaan geen grote graaf- en bouwwerkzaamheden gepaard en er is ook geen sprake van opslag van bouwmaterialen. Van een geschikte voortplantings- of overwinteringslocatie voor de rugstreppad zal dan ook geen sprake zijn.

Het plangebied beschikt niet over geschikt biotoop voor beschermde reptielen, vissen en ongewervelden. In het plangebied zijn wel enkele licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zoals egel, veldmuis en huisspitsmuis te verwachten.

---

⁹ Quickscanhulp.nl is een internetapplicatie die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Het is een initiatief van onder meer de Gegevensautoriteit Natuur en de organisaties binnen de VOFF (www.quickscanhulp.nl).

Gezien de aard van het plangebied en op basis van de indruk die van het plangebied is verkregen, de kennis over leefgebieden van soorten en de beschikbare gegevens, kan van alle soortengroepen met voldoende zekerheid een oordeel worden gegeven over het voorkomen van beschermde soorten in het gebied.

Toetsing

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van enkele licht beschermde soorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij exemplaren worden gedood. De aanwezige licht beschermde soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Flora- en faunawet. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen nesten van broedvogels worden verstoord. Het is verboden nesten van vogels (indien nog in functie) te vernietigen of te verstoren. Om een verbodsovertreding te voorkomen dient bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van broedvogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het is van belang of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

4.3.2

Gebiedsbescherming

Natuurbeschermingswet 1998

De Nbwet 1998 bundelt de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden. In de Nbwet 1998 zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Onder de Nbwet 1998 zijn drie typen gebieden aangewezen en beschermd: Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands.

Ten behoeve van het planvoornemen is, in het kader van artikel 19j van de Nbwet 1998, een voortoets¹⁰ uitgevoerd naar de gevolgen die het plan kan hebben voor beschermde gebieden in het kader van de Nbwet 1998. De voortoets is als bijlage bij deze onderbouwing gevoegd. Onderstaand volgt een samenvatting en de conclusie van de voortoets.

De ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt zijn getoetst aan de instandhoudingsdoelen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden Waddenzee en Duinen Terschelling. Daarbij is in acht genomen dat er hier alleen sprake kan zijn van externe werking daar het plangebied waarop het onderzoek betrekking heeft buiten -en op enige afstand van- de begrenzing van de Natura 2000-gebieden ligt.

---

¹⁰ Voortoets locatie Langerak Terschelling BügelHajema Adviseurs, 2015

De begrenzing van het gebied Duinen Terschelling ligt op ruim 200 meter afstand. Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat de geplande ingrepen slechts zeer geringe effecten op de fauna in de directe omgeving van het plangebied zullen hebben. Dit geldt eveneens voor het op ruim 400 meter afstand gelegen Natura 2000 gebied Waddenzee. De zonnepanelen worden in oostwest-opstelling geplaatst waarmee reflectie door zon voor daarvoor gevoelige dieren nihil is. Gezien de beperkte omvang van de ingreep zullen op deze afstand zeker geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen optreden.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat tegenwoordig ook Natuurnetwerk Nederland wordt genoemd, is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale EHS is voor Friesland uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014.

Natuur buiten de EHS

Vanuit het Streekplan Fryslân 2007 en Verordening Romte Fryslân wordt buiten de EHS-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied.

Inventarisatie

Het projectgebied is in zijn geheel onderdeel van beschermd gebied in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS, tegenwoordig Natuurnetwerk Nederland genoemd). Het betreffende deel is op basis van de Verordening Romte Fryslân aangeduid als beheersgebied.

Figuur 13. Ligging plangebied (blauw) ten opzichte van EHS beheersgebied (lichtblauw) en EHS natuur (groen). Bron: kaart 3 Verordening Romte Fryslân 2011

In het 'Natuurbeheerplan 2015' is het plangebied aangeduid met het beheer-type 'A02.01 botanisch waardevol grasland'. Momenteel zijn er echter ontwikkelingen omtrent de beheersgebieden in de EHS. Hoewel de exacte uitwerking hiervan nog niet is afgerond, is aan elk gebied niet meer specifiek een beheer-type gekoppeld. De gebieden krijgen in het natuurbeheerplan alleen een leefgebied aanduiding. Het plangebied is in het Natuurbeheerplan 2016 aangeduid met 'droge dooradering'.

De huidige waarde van het plangebied is zeer beperkt. De natuurwaarde van het plangebied en omgeving is vooral gelegen in de opgaande groenstructuren. Hierin vinden grondgebonden zoogdieren schuilmogelijkheid, vogels komen er tot broeden en er kan fauna (zoals amfibieën) overwinteren. Er zijn echter wel mogelijkheden om met gericht beheer een waardevol botanisch grasland te laten ontstaan.

Toetsing

Zoals te lezen in artikel 7.1.1 van de Verordening Romte Fryslân (VRF) zijn nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS niet toegestaan als deze de weselijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten of leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte van die gronden. Voor de één op één begrensde beheersgebieden geldt dat normaal agrarisch gebruik inclusief bijbehorende nevenactiviteiten mogelijk zijn (zie artikel 7.1.7 Verordening Ruimte Fryslân). Ook onontkoombare ruimtelijke activiteiten zijn binnen de beheersgebieden mogelijk mits gebiedsgericht maatwerk wordt geleverd. De realisatie van zonnepanelen kan niet gezien worden als een agra-

rische ontwikkeling of daarbij behorende nevenactiviteit. Er is evenmin sprake van een onontkoombare ruimtelijke activiteit.

De beoogde ontwikkeling is derhalve strijdig met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. Hiertoe is op 19 januari 2016 contact gezocht met de provincie Fryslân. Uit dit overleg is naar voren gekomen dat de insteek van de provincie is dat, bij ontwikkelingen in de EHS, de bestaande natuurwaarden minimaal behouden moeten worden. Er hoeft niet getoetst te worden aan potentiële of beoogde waarden van het gebied zoals die in het Natuurbeheerplan geformuleerd zijn.

Met de realisatie van zonnepanelen blijven de natuurwaarden van het plangebied grotendeels gelijk, er gaat wel een klein deel van het oppervlak aan EHS verloren. Hiervoor is compensatie nodig. Op de Waddeneilanden is het kwantitatief compenseren van aangetaste EHS lastig gezien het ruimtegebrek. Compensatie kan daardoor ook vorm krijgen door het kwalitatief versterken van overige delen van de EHS. Dit wordt gedaan door het versterken van de singelstructuren in de omgeving van het plangebied. Bij het verlenen van de omgevingsvergunning zal de vergunningverlenende instantie een voorschrift met een voorwaardelijke bepaling ten aanzien van de landschappelijke inpassing opnemen.

Conclusie

Uit de ecologische inventarisatie is naar voren gekomen dat een vooronderzoek in het kader van de Flora- en faunawet of een voortoets in het kader van de Nbwet 1998 niet nodig is.

Met betrekking tot rugstreepd wordt geadviseerd te voorkomen dat geschikt vestigingsklimaat ontstaat tijdens de werkzaamheden. In voorgaande paragraaf over de rugstreepd is reeds besproken dat hieraan wordt voldaan. Het aanvragen van een ontheffing op de Flora- faunawet voor deze soort is dan ook niet aan de orde.

Met inachtneming van het broedseizoen van vogels is een ontheffing van de Flora- en faunawet en een vergunning op grond van de Nbwet 1998 niet nodig.

Provinciaal ruimtelijk natuurbeleid

Het plan is gezien de aantasting (ruimtebeslag) van in het kader van de EHS beschermd gebied wel in strijd met de Verordening Romte Fryslân 2014. Door de aanleg van nieuwe elzensingels wordt het verlies aan oppervlakte EHS kwalitatief gecompenseerd en mag het plan wat betreft ecologie als uitvoerbaar worden geacht.

4.4

Overige milieuaspecten

4.4.1

Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's voor de omgeving bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vuurwerk, aardgas of lpg. Het aandachtsveld van externe veiligheid richt zich op zowel inrichtingen (bedrijven) waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn als het transport van gevaarlijke stoffen. Dit vervoer kan plaatsvinden over weg, water en spoor en door buisleidingen. Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van risico's voor de burger door deze activiteiten. Hiertoe zijn risico's gekwantificeerd, namelijk door middel van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

In het kader van het Interprovinciaal Overleg (IPO) is een zogenoemde risicokaart¹¹ ontwikkeld. Op de risicokaart staan gegevens die met risico te maken hebben, zoals risicoveroorzakende bedrijven die gevaarlijke stoffen gebruiken of produceren of opslaan en ook het vervoer/transport van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Gevaarlijke stoffen zijn in dit geval stoffen die een schadelijke invloed hebben op de gezondheid en het milieu. Op de risicokaart worden tevens kwetsbare objecten getoond die extra aandacht verdienen in de buurt van risicobronnen. Dit zijn gebouwen waarin zich veel mensen kunnen bevinden en gebouwen waar niet-zelfredzame mensen aanwezig zijn (zieken, bejaarden, kinderen).

Uit de Risicokaart komt naar voren dat er zich op Terschelling slechts één mogelijke risicobron bevindt. Dit betreft een sportcomplex en ligt voor het zonneveld op ruime afstand. Daarnaast is een zonnepark geen kwetsbaar of bekend kwetsbaar object in de zin van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (er zijn geen personen aanwezig). Uit het oogpunt van externe veiligheid zijn dan ook geen belemmeringen aan de orde.

4.4.2

Milieuhinder

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ruimtelijke afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (woningen) noodzakelijk. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient te worden aangetoond dat een planvoornemen buiten de invloedssfeer van eventuele hinderlijke activiteiten in de omgeving valt en daarnaast geen belemmeringen oplevert voor nabijgelegen functies.

---

¹¹ Benaderbaar via <http://www.risicokaart.nl>.

Een zonnepark vormt geen milieuhinderlijke bedrijfsactiviteit in termen van milieuzonering. Eventuele geluidhinder zou door transformatoren kunnen ontstaan. Het betreft transformatoren die vergelijkbaar zijn aan die in woonwijken. Voor transformatorstations (een buitengewoon conservatieve benadering van de te plaatsen transformatoren) geldt een te hanteren afstand van 30 meter. De dichtstbijzijnde bebouwing bij het zonneveld betreft agrarische bebouwing. De dichtstbijzijnde woning ligt op een afstand van minimaal 85 meter.

Geconcludeerd kan worden dat het aspect milieuhinder de ontwikkeling van de zonneparken niet in de weg staat.

4.4.3

Luchtkwaliteit

Op 14 november 2007 is het onderdeel luchtkwaliteit van de Wet milieubeheer in werking getreden. Kern van de wet is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit is op 1 augustus 2009 in werking getreden. Hierin staat wanneer en hoe overschrijdingen van de luchtkwaliteit moeten worden aangepakt. Projecten die passen binnen dit programma hoeven niet meer te worden getoetst aan de normen (grenswaarden) voor luchtkwaliteit.

Het project gaat in de gebruikersfase niet gepaard met verbranding van (fossiele) brandstoffen. Ook is er geen sprake van een significante verkeersaan-trekkende werking. Er vinden enkel verkeersbewegingen plaats in de aanlegfase. In de gebruiksfase vindt incidenteel verkeer plaats die samenhangt met het beheer en onderzoek van de zonneparken. Luchtverontreinigende stoffen zijn daardoor niet aan de orde. Het aspect luchtkwaliteit staat de realisatie van de zonneparken dan ook niet in de weg.

4.4.4

Bodem

Het nationale bodembeleid is geregeld in de Wet bodembescherming (Wbb). Het doel van de Wet bodembescherming is om te voorkomen dat nieuwe gevallen van bodemverontreinigingen ontstaan. Voor bestaande bodemverontreinigingen is aangegeven in welke situaties (omvang en ernst van verontreiniging) en op welke termijn sanering moet plaatsvinden. Hierbij dient de bodemkwaliteit ten minste geschikt te worden gemaakt voor de functie die erop voorzien is, waarbij verspreiding van verontreiniging zoveel mogelijk wordt voorkomen. Het beleid gaat uit van het principe dat de bodem geschikt dient te zijn voor de beoogde functie. De gewenste functie bepaalt als het ware de gewenste bodemkwaliteit.

De zonneparken worden gevormd door bouwwerken, waar geen personen verblijven. Daarnaast zijn er geen grootschalige bodemingrepen aan de orde,

waardoor grond moet worden afgevoerd of iets dergelijks. Bovendien worden, gelet op het huidige gebruik als natuur, ernstige verontreinigingen niet verwacht. De kwaliteit van de bodem staat daardoor de uitvoerbaarheid van de omgevingsvergunning niet in de weg.

Juridische toelichting

5

5.1

Juridische vormgeving

Zoals in de inleiding is aangegeven, is ervoor gekozen het onderhavige project mogelijk te maken door middel van een omgevingsvergunning voor het afwijken van een bestemmingsplan (hierna omgevingsvergunning) als bedoeld in artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (voorheen een projectbesluit als bedoeld in artikel 3.10 Wro).

De omgevingsvergunning bestaat in ieder geval uit een goede ruimtelijke onderbouwing (2.12, lid 1, sub a, onder 3 Wabo) en uit een verbeelding die het mogelijk maakt om in een digitale omgeving de plannen weer te geven en de locatie (geometrische plaatsbepaling) vast te leggen.

5.2

Procedure

In artikel 3.10 Wabo is bepaald dat voor de in deze ruimtelijke onderbouwing bedoelde omgevingsvergunning de uitgebreide voorbereidingsprocedure als beschreven in dit artikel van toepassing is.

De ontwerp-omgevingsvergunning wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd. Gedurende deze periode kan een ieder zienswijzen omtrent het ontwerp naar voren brengen. Deze procedure is vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht, afdeling 3.4. Tevens draagt het bevoegd gezag zorg voor het verkrijgen van een eventuele verklaring van geen bedenking (artikel 3.11 Wabo).

Met betrekking tot de voornoemde verklaring van geen bedenkingen kan nog worden opgemerkt dat op 29 maart 2016 de gemeenteraad van Terschelling middels de motie 'Proefproject zonneveld Hee' zich positief heeft uitgesproken over het planvoornemen. In bijlage 1 is deze motie te vinden.

De beslistermijn op de ontwerp-omgevingsvergunning van zes maanden begint te lopen op de dag ná de dag van ontvangst van de aanvraag (artikel 3.12, lid 7 Wabo). De beslistermijn van zes maanden mag eenmaal verlengd worden, met ten hoogste zes weken (artikel 3.12, lid 8 Wabo). Na de vaststelling van de omgevingsvergunning maakt het bevoegd gezag het vaststellingsbesluit be-

kend. De mededeling van het definitieve besluit wordt tevens langs elektronische weg gedaan en beschikbaar gesteld (artikel 6.14 Bor jo. Regeling standdaarden ruimtelijke ordening 2012).

Op de ontwerp-omgevingsvergunning moet tevens het overleg als bedoeld in artikel 3.1.1 Wet ruimtelijke ordening worden gevoerd (artikel 6.18 Bor). Uiterlijk zes weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit kan er beroep worden ingesteld bij de sector bestuursrecht van de rechtbank en eventueel hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Uitvoerbaarheid

6

6.1

Economische uitvoerbaarheid

Voorliggende ruimtelijke onderbouwing is opgesteld vanwege het realiseren van een zonneveld locatie C. Langerak in Hee, Terschelling.

De initiatiefnemer van dit project, Terschelling Energie, neemt haar verantwoordelijkheid voor de financiering van het project. Dit betreft zowel de realisatiekosten als de plankosten. Voor zover er sprake is/kan zijn van planschade, wordt deze gedekt door de planschadeovereenkomst die tussen de initiatiefnemer en de gemeente is afgesloten.

Een en ander betekent dat de uitvoerbaarheid van het voorliggende project niet door onvoldoende economische uitvoerbaarheid wordt belemmerd.

6.2

Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Overleg

Artikel 5.20 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) verplicht om bij de voorbereiding van een omgevingsvergunning overleg te voeren met het Rijk, de provincie en het waterschap. Dit overleg is vormvrij en de betreffende instanties kunnen ook aangeven wanneer overleg niet nodig is.

Inspraak

Burgers en maatschappelijke instanties worden in de gelegenheid gesteld in het kader van de tervisielegging van het ontwerpbesluit hun zienswijze kenbaar te maken.

B i j l a g e n

1. Motie proefproject zonneveld Hee
2. Wateradvies
3. Voortoets Nbw 1998
4. Advies provinciaal ruimtelijk kwaliteitsteam

Bijlage 1. Motie proefproject zonneveld Hee

PvdA

Plaatselijk Belang Terschelling

41

MOTIE

Motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp

De raad van de gemeente Terschelling in vergadering bijeen d.d. 29 maart 2016

Onderwerp: Proefproject zonneveld Hee

De Raad,
gehoord de beraadslaging,

Overwegende dat:

- De gemeente het Ambitiemanifest Duurzame Wadden heeft ondertekend;
- De Coöperatie Terschelling Energie het eiland wil voorzien van eigen groene energie;
- Het eerste project zonnecollectief bij melkveehouderij G.C. Cupido inmiddels is uitverkocht;
- De Coöperatie Terschelling Energie nu een proefproject voor een zonneveld bij Hee wil starten bij perceelnummer H2113;
- De Coöperatie Terschelling Energie in september 2016 voor dit project subsidie wil aanvragen bij de 2^e ronde SDE+;
- Om in aanmerking te komen de gemeenteraad van Terschelling wordt gevraagd zich positief uit te spreken over dit proefproject;
- Op dit moment er geen ruimtelijk beleid is m.b.t. het plaatsen van zonnevelden.

Is van mening dat:

- Het zonneveld bij Hee, perceelnummer H2113, een voorloper dient te zijn op het ruimtelijk beleid m.b.t. het plaatsen van zonnevelden;
- Dit proefproject een nieuwe impuls zal zijn voor het opwekken van groene energie op Terschelling.

Roept het college op:

- Zo spoedig mogelijk beleid te ontwikkelen en voor te leggen aan de raad over waar zonnevelden, windmolens en biomassa ruimtelijk inpasbaar zijn op het eiland;
- Het initiatief van de Coöperatie Terschelling Energie om op perceelnummer H2113, een zonneveld aan te leggen positief tegemoet te treden.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA

Plaatselijk Belang Terschelling

1

Ondertekening en naam:

Fractie PvdA

C. Oosterbaan,

H. van Deelen,

W. van Deelen,

Fractie PBT

G. Schweigmann,

G. Bos,

G. Koolstra,

Fractie VVD

C. T. Lugt,

D. Ruige,

Fractie CDA

A. Romar,

J.P. Lodder,

Bijlage 2. Wateradvies

Bugel Hajema Adviseurs
T.a.v. N. Bos
Balthasar Bekkerwei 76
8914BE LEEUWARDEN

Leeuwarden, 19 mei 2016
Bijlage(n):

Ons kenmerk: WFN1607097
Tel: 058-292 2612 / J.P. van der Kloet

Cluster Plannen
Uw kenmerk: 20160504-2-12950

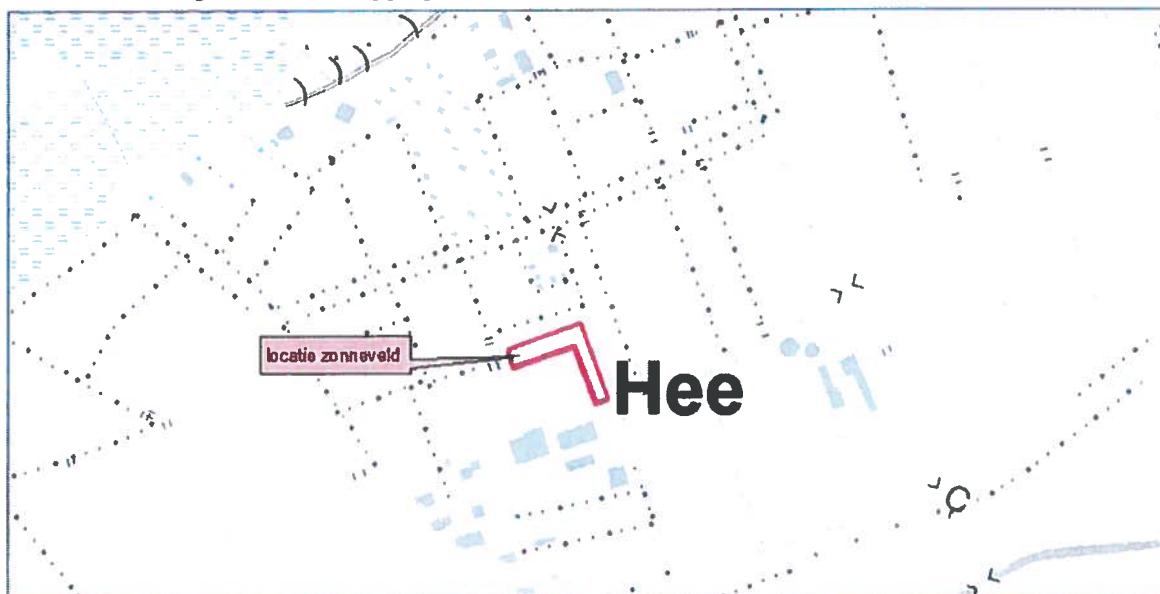

Onderwerp:
Wateradvies Zonneveld te Hee

Geachte mevrouw/mijnheer Bos,

Op 4 mei 2016 is door u een digitale watertoets doorlopen voor een zonneveld te Hee. Op dit plan is de normale watertoetsprocedure van toepassing. Reden hiervoor is dat langs het plangebied een hoofdwaterring ligt. Deze brief vormt het wateradvies voor het hierboven genoemde plan.

Het plan bestaat uit de realisatie van een zonneveld: op het terrein worden zonnepanelen geplaatst. Onderstaande figuur toont de ligging van het zonneveld.

Leidraad Watertoets

In de Leidraad Watertoets staan de uitgangspunten waarmee rekening moet worden gehouden bij ruimtelijke ontwikkelingen vanuit het aspect water. De Leidraad Watertoets is te raadplegen op onze website: www.wetterskipfryslan.nl/watertoets.

Wateraspecten

In de normale procedure stelt Wetterskip Fryslân een wateradvies op, waarbij we ingaan op de aspecten die vanuit het oogpunt van water van belang zijn bij ruimtelijke plannen. De beschrijving van de wateraspecten sluit zoveel mogelijk aan bij de indeling van het Waterbeheerplan en de Leidraad Watertoets in de thema's Veilig, Voldoende en Schoon.

Veilig

Het aspect Veilig is niet van toepassing op dit plan.

Voldoende

Hoofdwaterring

Langs de oostkant van het plangebied ligt een hoofdwaterring. Hoofdwaterringen hebben een belangrijke aan-, af- en doorvoer functie. Voor het onderhoud van deze waterringen is aan beide zijden een beschermingszone van 5 meter vanaf de oever noodzakelijk. In dit gebied mag u geen obstakels zoals zonnepanelen realiseren. Op basis van de ingetekende begrenzing van het plangebied gaan we er vanuit dat er tenminste 5 meter afstand zit tussen de grens van het zonneveld en de insteek van de hoofdwaterring. Mocht dit niet het geval zijn dan verzoeken wij u om de begrenzing zodanig aan te passen dat er wel minstens 5 meter afstand zit tussen het zonneveld en de hoofdwaterring. Onderstaande figuur toont de ligging van de hoofdwaterring.

Schouwwatergang

Langs de west- en noordkant van het plangebied ligt een schouwwatergang. De schouwwatergang is belangrijk voor de aan-, af- en doorvoer van water. De eigenaren van de aanliggende percelen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud aan de schouwwatergang. Bij het uitwerken van de plannen is het nodig er rekening mee te houden dat de schouwwatergang bereikbaar blijft voor onderhoud. Naar verwachting heeft het plan geen negatieve gevolgen voor de schouwwatergang.

Peilbeheer

Grondwateronttrekking

Bij de aanleg van gebouwen of infrastructuur is het vaak nodig om het grondwater te verlagen om het werk droog uit te kunnen voeren. Voor het onttrekken van grondwater is een vergunning of melding nodig. Om te weten of u met een melding kunt volstaan of een vergunning nodig hebt, kunt u contact opnemen met de Cluster Vergunningverlening van Wetterskip Fryslân. Voor het lozen van onttrokken grondwater geldt vanuit *waterkwaliteits*beheer een meldingsplicht. Daarnaast is er op de Waddeneilanden vanuit *waterkwantiteits*beheer voor het lozen van water op oppervlaktewater een watervergunning nodig. Meer informatie over de Watervergunning vindt u onder *Waterwet* in deze brief.

Toename verhard oppervlak¹

Wanneer een terrein onverhard is kan hemelwater infiltreren in de ondergrond. Door verharding van (een deel van) het gebied stroomt het hemelwater versneld af. De zonnepanelen worden boven het terrein geplaatst. Onder de zonnepanelen wordt geen verharding aangebracht. Het hemelwater heeft daarmee ook na realisatie van het plan de mogelijkheid om te infiltreren in de ondergrond. Het plan heeft geen versnelde afvoer van hemelwater tot gevolg. Compensatie is daarom niet nodig.

Schoon

Waterkwaliteit

Om een goede waterkwaliteit te realiseren is het nodig dat u voorkomt dat milieubelastende stoffen in het oppervlaktewater terecht komen. De bouwwijze en onderhoudstechniek moeten emissievrij zijn. Ook is het nodig dat u bouwt met milieuvriendelijk en duurzaam materiaal.

Vervolg

Waterwet

Voor alle activiteiten in en nabij het watersysteem, waaronder het lozen van afvalwater op het oppervlaktewater, het onttrekken van grondwater of het aanbrengen van een wijziging in het watersysteem, dient u een vergunning aan te vragen of een melding te doen bij Wetterskip Fryslân. Op onze website (www.wetterskipfryslan.nl) treft u meer informatie aan over de Waterwet en u kunt daar onder andere ook meldingsformulieren en het aanvraagformulier voor een watervergunning downloaden. De aanvraag voor een watervergunning of de melding kunt u ook gelijktijdig met de omgevingsvergunningaanvraag indienen via het omgevingsloket online (www.omgevingsloket.nl).

---

¹ Verhard oppervlak. Alle oppervlakten zoals daken, trottoirs en wegen worden gerekend onder de noemer verhard oppervlak.

Procedure

Wij gaan er van uit dat u de in deze watertoets vermelde adviezen opvolgt en meeneemt in de verdere planvorming. Wij vragen u om het wateradvies te communiceren met de initiatiefnemer. Wanneer u de vermelde adviezen opvolgt zien wij met betrekking tot het voorliggende plan geen waterhuishoudkundige bezwaren. De watertoetsprocedure is hiermee wat ons betreft afgerond.

Mocht u vragen hebben over het wateradvies of wilt u verder overleggen over het plan, dan kunt u contact opnemen met mevr. J. van der Kloet. De in deze brief genoemde afdelingen en personen zijn telefonisch bereikbaar via het algemene telefoonnummer van Wetterskip Fryslân: 058-292 22 22.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân,

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'R' and 'S' followed by a long horizontal line.

drs. R. Smit,
Manager Cluster Plannen.

Bijlage 3. Voortoets Nbw 1998

Voortoets Nbw 1998
locatie Langerak Terschelling

BügelHajema
Plek voor ideeën

Voortoets Nbw 1998
locatie Langerak Terschelling

Inhoud

Rapport

29 januari 2016

Projectnummer 554.02.02.00.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Project	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Voorgenomen plannen	7
3	Natura 2000	9
3.1	Waddenzee	10
3.2	Duinen Terschelling	11
4	Toetsing	13
	Landschappelijke waarden	14
5	Conclusie	15
6	Literatuur	17

Bijlagen

Inleiding

De Terschelling energie coöperatie (TEC) is voornemens op een perceel in Hee zonnepanelen te realiseren. De beoogde locatie is momenteel in gebruik als weiland. De ontwikkelingen passen niet binnen het huidige bestemmingsplan. Derhalve is voor beide ontwikkelingen een nieuw bestemmingsplan noodzakelijk. In dit kader is inzicht gewenst of de ontwikkelingen leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurgebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

AANLEIDING

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) dat plannen en projecten die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstrend effect kunnen hebben op de soorten (de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied), niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. In de omgeving van het plangebied zijn de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Duinen Terschelling gelegen.

NATUURBESCHERMINGS-
WET 1998

De voorliggende rapportage is geschreven als Voortoets in het kader van de Nbw 1998. Het begrip 'Voortoets' komt niet als zodanig voor in de Nbw 1998. Het begrip wordt in de praktijk echter veel gebruikt als naam voor een globale toetsing waarmee een indicatie wordt verkregen van de mogelijke negatieve gevolgen van een activiteit op in het kader van de Nbw 1998 beschermde Natura 2000-gebieden. Door een Voortoets uit te voeren, wordt de vraag beantwoord of er een kans bestaat dat de activiteit verslechtering en/of significante verstoring met zich meebrengt, ofwel dat er een vergunningsplicht is. De provincie Fryslân is in het kader van de Nbw 1998 het bevoegd gezag voor de betreffende Natura 2000-gebieden.

VOORTOETS

Uitgaande van de huidige situatie en de beoogde ontwikkelingen (hoofdstuk 2) zijn de mogelijke effecten als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen bepaald en beoordeeld in het kader van de Nbw 1998 (hoofdstuk 4). Verder is een inventarisatie van Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 3) uitgevoerd. Tot slot is er een conclusie getrokken (hoofdstuk 5).

LEESWIJZER

**Figuur 1. Luchtfoto met ligging plangebied
(bron: Google Earth, d.d. 16-12-2015)**

Project

2

2.1

Huidige situatie

De ontwikkelingen hebben plaats op een agrarisch perceel dat in gebruik is als weiland voor pony's. Ten noorden en oosten van het perceel ligt een elzen-singel waarlangs een sloot is gelegen.

Als figuur 1 is een luchtfoto met de ligging van het projectgebied opgenomen.

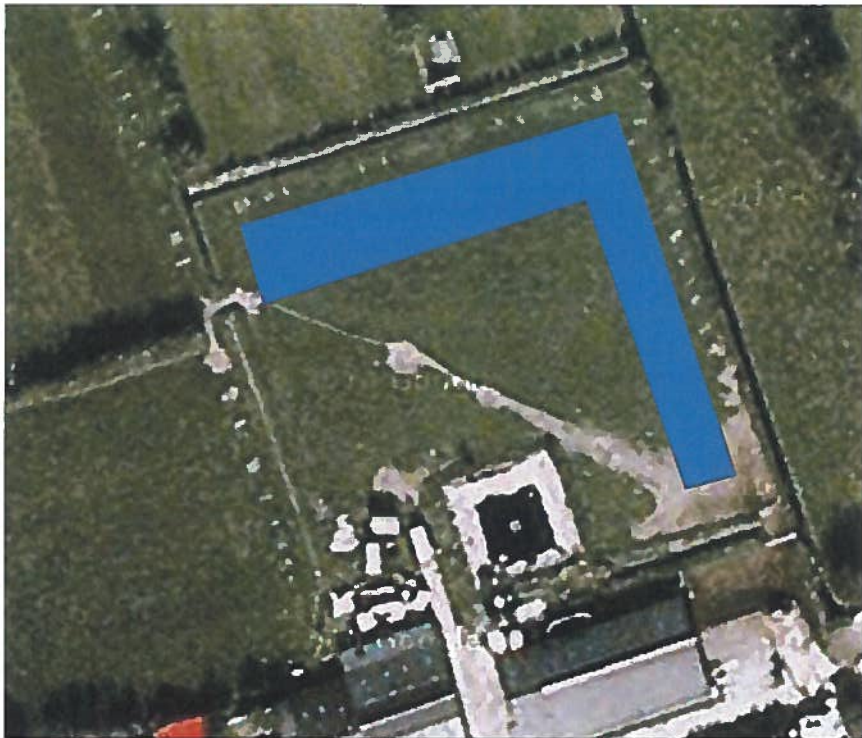

Figuur 2. Plangebied vanuit het noorden

2.2

Voorgenomen plannen

Men is voornemens om in het plangebied zonnepanelen te plaatsen langs de noord- en oostzijde. Het gaat in totaal om een oppervlak van ongeveer 0,15 Ha. Er zijn hierbij geen werkzaamheden voorzien aan de omliggende sloten of elzensingels. Er wordt geen verlichting geplaatst in het plangebied. Figuur 3 geeft de beoogde locatie van de zonnepanelen globaal weer.

Figuur 3. Plangebied met in blauw globaal aangegeven de locatie waar zonnepanelen zijn voorzien

Natura 2000

3

In de Nbw 1998 is de bescherming van specifieke (natuur)gebieden geregeld. In de Nbw 1998 zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Onder de Nbw 1998 worden drie typen gebieden aangewezen en beschermd: Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten en Wetlands. Negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant daarbij is dat de Nbw 1998 een externe werking kent.

Het plangebied ligt niet in en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Nbw 1998. Het meest nabijgelegen beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling, dat gelegen is op ongeveer 200 meter afstand van het plangebied. Verder ligt het Natura 2000-gebied Waddenzee op een afstand van ongeveer 400 meter tot het plangebied. In onderstaand figuur 4 wordt de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied weergegeven.

Figuur 4. Ligging plangebied (roze asterisk) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (geel)

De volgende gebiedsbeschrijvingen zijn gemaakt aan de hand van de aanwijzingsbesluiten en omvatten waar van toepassing een overzicht van de aangewezen soorten en habitattypen, de geohydrologie van het gebied met

eventuele herstelmaatregelen, de ecohydrologie met knelpunten en oplossingen.

3.1

W a d d e n z e e

De Waddenzee is op 8 november 1991 aangewezen als Vogelrichtlijngebied en op 7 december 2004 aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Het gebied is op 26 februari 2009 door de minister van LNV (nu EZ) definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

De Waddenzee bestaat uit een complex van diepe geulen en ondiep water met zand- en slibbanken waarvan grote delen bij eb droog vallen. Deze banken worden doorsneden door een fijn vertakt stelsel van geulen. Langs het vasteland en de eilanden liggen verspreid kweldergebieden, die door grote verschillen in vocht- en zoutgehalte bijdragen aan een zeer diverse flora en vegetatie. Enkele voorbeelden hiervan zijn de Boschplaat op Terschelling en Neerlands Reid op Ameland, waar op de overgang naar het duingebied bijzondere kweldervegetaties aanwezig zijn. Er is een nagenoeg ongestoorde hydrodynamiek en geomorfologie aanwezig, waarin natuurlijke processen zorgen voor instandhouding en ontwikkeling van karakteristieke ecotopen en habitats en de grenzen van land en water voortdurend wijzigen.

De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Waddenzee zijn weergegeven in bijlage 1.

De belangrijkste doelstelling voor het Natura 2000-gebied zijn:

- Overstroomde zandbanken & biogene structuren: Verbetering kwaliteit permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied) H1110_A o.a. met biogene structuren met mossels. Tevens van belang als leefgebied voor eider A063 en zwarte zee-eend A065 en als kraamkamer voor vis.
- Zoet-zout overgangen Waddengebied: Herstel zoet-zout overgangen (bijvoorbeeld via spuiregime en vistrappen) i.h.b. visintrek Afsluitdijk, Westerwoldse Aa en Lauwersmeer/Reitdiep in relatie tot Drentse Aa (rivierprik H1099).
- Achterland fint: Behoud van verbinding met Schelde en Eems ten behoeve van paaifunctie voor fint H1103 in België en Duitsland.
- Diversiteit getijdenplaten: Verbetering kwaliteit slik- en zandplaten (getijdengebied) H1140_A ten behoeve van vergroting biodiversiteit.
- Rust- en foerageergebieden: Behoud slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedvogels zoals voor bonte strandloper A149, rosse grutto A157, scholekster A130, kanoet A143, steenloper A169 en eider A063 en rustgebieden voor gewone zeehond H1365 en grijze zeehond H1364.
- Voortplantingshabitat: Behoud ongestoorde rustplaatsen en optimaal voortplantingshabitat (waaronder embryonale duinen H2110) voor bont-

- bekplevier A137, strandplevier A138, kluut A132, grote stern A191 en dwergstern A195, visdief A193 en grijze zeehond H1364.
- Diversiteit schorren en kwelders: Behoud (Waddenzee) en herstel (Delta) van schorren en zilte graslanden (buitendijks) H1330_A met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en getijregime en mede als hoogwatervluchtplaats.

In algemene zin is er voor dit gebied een opgave voor landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Noordzee, Waddenzee en Delta). Behoud of herstel ruimtelijke samenhang diep water, krekens, geulen, ondiep water, platen, kwelders of schorren, stranden en bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen. Behoud openheid, rust en donkerte. Voor vogels betekent dit voldoende rust en ruimte om te foerageren en voldoende rustige hoogwatervluchtplaatsen op korte afstand van foerageergebieden in het intergetijdengebied.

3.2

Duinen Terschelling

Duinen Terschelling is op 24 maart 2000 aangewezen als Vogelrichtlijngebied en op 7 december 2004 aangemeld als Habitatrictlijngebied. Het gebied is op 26 februari 2009 door de minister van LNV (nu EZ) definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

De duinen van Terschelling behoren - samen met die van Vlieland - tot de kalkarmste gebieden van ons land. Deze kalkarmoede weerspiegelt zich in een wijd verbreid voorkomen van heidebegroeiingen en duingraslanden met Buntgras (*Corynephorus canescens*), de laatste rijk aan korstmossen. Daartussen liggen valleien met een scala aan levensgemeenschappen, van open water tot Knopbiesbegroeiingen en berkenbossen. De jongere en meer kalkrijke duinen aan de westkant van het eiland, op de Noordvaarder, herbergen een grote groeiplaats van de groenknolorchis (*Liparis loeselii*). Aan de zuidkant hiervan ligt een groen strand, rijk aan gradiënten en dienovereenkomstig aan gemeenschappen. De diversiteit aan habitattypen gaat gepaard met een aanzienlijke vogelrijkdom. In de embryonale duinen broeden onder meer strandplevier en bontbekplevier, in de oudere duinen blauwe kiekendief, velduil en tapuit, en in de valleien met duinplassen dodaars, bruine kiekendief, paapje en rietzanger.

De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling zijn opgenomen in bijlage 2.

De belangrijkste doelstelling voor het Natura 2000-gebied zijn:

- Grijze duinen: Uitbreiding en herstel kwaliteit van grijze duinen *H2130, ook als habitat van tapuit A277, velduil A222 en blauwe kiekendief A082, door tegengaan vergrassing en verstruweling.
- Open vochtige duinvalleien, inclusief vochtige duinbossen: Behoud oppervlakte en herstel kwaliteit van vochtige duinvalleien (kalkrijk) H2190_B. Behoud vochtige duinvalleien H2190 als habitat van roerdomp A021, lepelaar A034, blauwe kiekendief A082, velduil A222, noordse woelmuis *H1340, nauwe korfslak H1014 en groenknolorchis H1903 (vergroting oppervlakte is vrijwel overal gedaan). Meer ruimte voor duinbossen (vochtig) H2180_B.
- Graslanden: Ontwikkeling heischrale graslanden *H6230, grijze duinen (heischraal) H2130_C en blauwgraslanden H6410 op kansrijke locaties.
- Gradiënt binnenduinrand: Herstel hydrologie/vochtgradiënt duinbossen (binnenduinrand) H2180_C, heischrale graslanden *H6230 en blauwgraslanden H6410.

In algemene zin dient er ruimte te zijn voor natuurlijke verstuiving: witte duinen H2120 en embryonale duinen H2110, onder meer van belang als habitat voor kleine mantelmeeuw A183, dwergstern A195, bontbekplevier A137 en strandplevier A138. Aandacht voor samenhangend landschap met aantal gradienten en mozaïeken door versterken van noord-zuid gradiënt en samenhang daarbinnen, herstel gradiënt van zeereep-binnenduinrand: droog-nat, meer of minder wind, meer of minder zout, jong-oud, 3) behoud en herstel van mozaïeken: open-dicht, hoog-laag, behoud en herstel van rust en donker voor fauna en het versterken samenhang met Noordzee, Wadden en Delta én met Meren en Moerassen.

Toetsing

4

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van nabij gelegen Natura 2000-gebieden (zie figuur 5). De afstand met het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling bedraagt ongeveer 200 meter. De afstand tot het Natura 2000-gebied Waddenzee bedraagt ongeveer 400 meter. Voor de Natura 2000-gebieden zijn in de aanwijzingsbesluiten instandhoudingsdoelen opgenomen. Deze instandhoudingsdoelstellingen hebben betrekking op een aantal habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, broedvogels en/of niet-broedvogels en overige natuurwaarden.

Figuur 5. Ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied Waddenzee (geel zuidzijde) en Duinen Terschelling (geel noordzijde)

Voor een verkenning naar kansen op mogelijke significante effecten is gebruik gemaakt van de Effectenindicator (2) van het Ministerie van EZ. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren, gebaseerd op absolute getallen voor biotische randvoorwaarden en kennis van ruimtelijke randvoorwaarden. Deze informatie is indicatief.

Gezien de aard van de ontwikkelingen en de afstand tot de Natura 2000-gebieden zijn de voor deze gebieden relevante verstoringsfactoren oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid,

licht en trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten zowel in de aanlegfase als de gebruiksfase niet aan de orde.

Een effect dat op deze afstand tot de Natura 2000-gebieden wel mogelijk is, is afname van foerageergebied van voor de gebieden aangewezen vogelsoorten. Voor de gebieden Duinen Terschelling en Waddenzee gaat het daarbij om velduil, blauwe kiekendief en diverse ganzen en steltlopers. De nabij gelegen opgaande groenstructuren en bebouwing zorgen voor een besloten terrein waar reeds verstoring aanwezig is. De locatie waar de zonnepanelen zijn voorzien vormt gezien de terreinomstandigheden (begrasd weiland nabij bebouwing) en het geringe oppervlak (0,15 Ha) geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van deze soorten. Daarnaast is in de omgeving in ruime mate geschikt foerageergebied beschikbaar voor genoemde soorten.

Landschappelijke waarden

Het Waddenzeegebied wordt in het kader van de PKB en de status als Beschermde Monument Waddenzee als volgt getypeerd. "Bijzondere landschappelijke schoonheid; weidse karakter, het vrije spel der elementen, de voortdurende wijziging van de grenzen van land en water en de grote vormenrijkdom. Het landschap kenmerkt zich door zijn vrijwel ongeschonden en open karakter. Van wezenlijk belang is voorts de in het gebied heersende rust."

Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkelingen gezien de afstand geen negatief effect zullen hebben op de landschappelijke waarden van het Waddenzee gebied.

Conclusie

5

Er worden als gevolg van het plan geen negatieve effecten verwacht op instandhoudingsdoelstellingen van in het kader van de Nbw 1998 beschermde Natura 2000-gebieden Duinen Terschelling en Waddenzee.

L i t e r a t u u r

6

1.

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=2>

Op deze pagina vindt u de meest actuele documenten en kaarten met betrekking tot de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden Duinen Terschelling en Waddenzee.

2.

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1

De effectenindicator 'Natura 2000 - ecologische randvoorwaarden en storende factoren' is een hulpmiddel voor initiatiefnemers, vergunningverleners en planmakers die te maken krijgen met activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden.

B i j l a g e n

Bijlage 1.**Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Waddenzee**

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Waddenzee per habitatype en -soort en broedvogel- en niet-broedvogelsoort (bron: Essentietabel Waddenzee, website ministerie EZ)

		doelstellingen			draagkracht	
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
habitattypen						
H1110A	Permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied)	=	>			
H1140A	Slik- en zandplaten (getijdengebied)	=	>			
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	=	=			
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	=	=			
H1320	Slijkgrasvelden	=	=			
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	=	>			
H1330B	Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	=	=			
H2110	Embryonale duinen	=	=			
H2120	Witte duinen	=	=			
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	=	=			
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)	=	>			
H2160	Duindoornstruwelen	=	=			
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	=	=			
habitatsoorten						
H1014	Nauwe korfslak	=	=	=		
H1095	Zeeprik	=	=	>		
H1099	Rivierprik	=	=	>		
H1103	Fint	=	=	>		
H1364	Grijze zeehond	=	=	=		
H1365	Gewone zeehond	=	=	>		
broedvogelsoorten						
A034	Lepelaar	=	=			430
A063	Eider	=	>			5000
A081	Bruine Kiekendief	=	=			30
A082	Blauwe Kiekendief	=	=			3
A132	Kluut	=	>			3800
A137	Bontbekplevier	=	=			60
A138	Strandplevier	>	>			50
A183	Kleine Mantelmeeuw	=	=			19000
A191	Grote stern	=	=			16000
A193	Visdief	=	=			5300
A194	Noordse Stern	=	=			1500
A195	Dwergstern	>	>			200
A222	Velduil	=	=			5

niet-broedvogelsoorten

A005	Fuut	=	=	310
A017	Aalscholver	=	=	4200
A034	Lepelaar	=	=	520
A037	Kleine Zwaan	=	=	1600
A039b	Toendrarietgans	=	=	geen
A043	Grauwe Gans	=	=	7000
A045	Brandgans	=	=	36800
A046	Rotgans	=	=	26400
A048	Bergeend	=	=	38400
A050	Smient	=	=	33100
A051	Krakeend	=	=	320
A052	Wintertaling	=	=	5000
A053	Wilde eend	=	=	25400
A054	Pijlstaart	=	=	5900
A056	Slobeend	=	=	750
A062	Toppereend	=	>	3100
A063	Eider	=	>	90000-115000
A067	Brilduiker	=	=	100
A069	Middelste Zaagbek	=	=	150
A070	Grote Zaagbek	=	=	70
A103	Slechtvalk	=	=	40
A130	Scholekster	=	>	140000-160000
A132	Kluut	=	=	6700
A137	Bontbekplevier	=	=	1800
A140	Goudplevier	=	=	19200
A141	Zilverplevier	=	=	22300
A142	Kievit	=	=	10800
A143	Kanoet	=	>	44400
A144	Drieteenstrandloper	=	=	3700
A147	Krombekstrandloper	=	=	2000
A149	Bonte strandloper	=	=	206000
A156	Grutto	=	=	1100
A157	Rosse grutto	=	=	54400
A160	Wulp	=	=	96200
A161	Zwarte ruiter	=	=	1200
A162	Tureluur	=	=	16500
A164	Groenpootruiter	=	=	1900
A169	Steenloper	=	>	2300-3000
A197	Zwarte Stern	=	=	23000

= : behoudsdoelstelling

> : verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

=(<) : Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van" formulering

Bijlage 2.

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Duinen Terschelling

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling per habitatype en -soort en broedvogel- en niet-broedvogelsoort (bron: Essentietabel Duinen Terschelling, website ministerie EZ)

		doelstellingen		draagkracht		
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
habitattypen						
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	=	=			
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zevetmuur)	=	=			
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	=	=			
H2110	Embryonale duinen	=	=			
H2120	Witte duinen	=	=			
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	=	=			
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)	>	>			
H2130C	Grijze duinen (heischraal)	>	>			
H2140A	Duinheiden met kraaihei (vochtig)	=	>			
H2140B	Duinheiden met kraaihei (droog)	=	>			
H2150	Duinheiden met struikhei	=	=			
H2160	Duindoornstruwelen	=	=			
H2170	Kruipwilgstruwelen	= (<)	=			
H2180A	Duinbossen (droog)	>	>			
H2180B	Duinbossen (vochtig)	>	>			
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	=	=			
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	>	>			
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	>	=			
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	>	>			
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	=	=			
H6230	Heischrale graslanden	>	>			
H91D0	Hoogveenbossen	>	>			
habitatsoorten						
H1831	Drijvende waterweegbree	=	=	=		
H1903	Groenknolorchis	=	=	=		

broedvogelsoorten

A004	Dodaars	=	=	20
A081	Bruine Kiekendief	=	=	45
A082	Blauwe Kiekendief	>	>	40
A137	Bontbekplevier	>	>	10
A138	Strandplevier	>	>	10
A195	Dwergstern	>	>	20
A222	Velduil	>	>	10
A275	Paapje	>	>	25
A277	Tapuit	>	>	100
A295	Rietzanger	=	=	120

= : behoudsdoelstelling

> : verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

=(<) : Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van" formulering

Bijlage 4. Advies provinciaal ruimtelijk kwaliteitsteam

Advies van het provinciaal Ruimtelijk kwaliteitsteam

Betreft: Advies

Gaat over:

Zonneprojecten Terschelling

Stand van zaken:

De zonnevelden die men op Terschelling wil ontwikkelen, worden op twee locaties neer gezet. Het gaat beide keren om een oostwest-opstelling van zo'n 40-50 centimeter hoog binnen bestaande kavels en gedeeltelijk tussen de elzensingels.

Vraag:

Vanuit de TEC en BügelHajema is het van belang om te weten wat de landschappelijke uitgangspunten zijn van waaruit de zonnevelden kunnen worden ontwikkeld. Men heeft afgesproken om vanuit het ruimtelijke kwaliteitsteam naar aanleiding van het gesprek op 19 januari jl. een reactie te geven op het voornemen van de TEC voor gespreide kleinschalige locaties o.a. in de binnenduinrand.

Constatering:

Op basis van de informatie uit het gesprek kan het volgende worden geconstateerd:

- (1) Door de kleinschaligheid van de zonnevelden kunnen de zonnevelden binnen de kavel worden gerealiseerd. De kleinschaligheid van de zonnevelden in de binnenduinrand is in principe positief, mits er nagedacht wordt over gemeentelijk beleid. Hoeveel procent mag gevuld worden met kleine zonnevelden in de binnenduinrand?
- (2) De elzensingels zorgen voor schaduw op de panelen. Dit kan zorgen voor een verminderd stroomopbrengst.
- (3) Er zijn naast deze twee locaties geen concrete alternatieven besproken.
- (4) Er is tijdens de bespreking met de initiatiefnemers niet gesproken over de ondergrond van de zonnevelden.

Conclusie:

Uit bovenstaande constatering, kunnen we het volgende concluderen:

- (1) Het karakter de binnenduinrandzone is kleinschalig opgezet, met onder andere kleinschalige bebouwing, bosjes en elzensingels als perceelsgrenzen. Grote zonnevelden zouden niet in dit beeld passen.
- (2) In *Grutsk op'e romte* worden de elzensingels als een belangrijk element aangemerkt van de binnenduinrand. De elzensingels kunnen door hun schaduwwerking onder druk komen te staan door de plaatsing van zonnevelden.
- (3) Er zijn voor de waddeneilanden ruimere kaders wat betreft de ontwikkeling van zonnevelden in het provinciaal beleid, waarbij een niet bedrijfsgebonden zonnepark op een (voormalig agrarisch) bouwperceel of bedrijfsperceel aanvaardbaar kan zijn. Deze uitzondering is echter alleen het geval mits aangetoond kan worden dat betere alternatieven, aansluitend op de kern, ontbreken. Alternatieven zijn er in het gesprek niet besproken, maar wegen dus wel mee in de besluitvorming.
- (4) Als de ondergrond onder zonneveldopstelling verhard moet worden, moet dit gecompenseerd worden met water/polderberging in het kader van de Waterwet.

Advies:

- (1) De kleinschaligheid past goed in het karakter van de binnenduinrandzone. De lijn/richting van de zonnepanelen zijn daarbij ook van belang. Wij adviseren een opstelling in de richting van de verkaveling.
- (2) Het is van belang dat de elzensingels zoveel mogelijk behouden blijven. Wij adviseren tot behoud en versterking van de elzensingels (ook in het kader van landschappelijke inpassing van het zonneveld). De elzensingels moeten in ieder geval haaghoogte behouden.

- (3) De binnenduinrand met de kenmerkende elzensingels, maar ook de openheid van de polder zijn belangrijke landschappelijke waarden op Terschelling. Wij adviseren de gemeente een visie te formuleren ten aanzien van duurzame energie, waarbij ook aandacht is voor de ruimtelijke effecten. Wanneer is de hoeveelheid kleine zonnepanelen (in de binnenduinrand) nog acceptabel? (draagvermogen van het landschap)
- (4) Wij adviseren een goede landschappelijke inpassing van het zonnepaneel, passend bij de aard en schaal van het omliggende landschap, waarbij in de uitwerking aandacht is voor invulling van de Waterwet, eventuele hekwerken tegen elzensingels worden aangezet en aandacht is voor de plek van de trafo's.

Contactpersoon:
Richtsje van Berkum
01/02/16

Locatie Langerak:

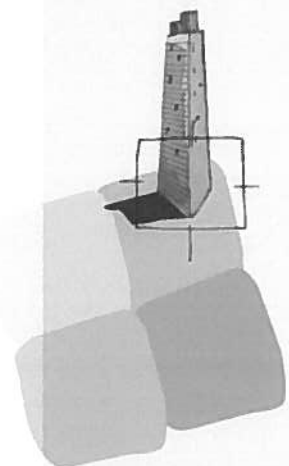
Locatie zelfpluktuin (zonneveld betreft het rood gearceerde veld):

Colofon

Projectleiding
BügelHajema Adviseurs
M. Teensma

Projectnummer
554.02.02.00.00

BügelHajema Adviseurs bv
Adviseurs voor leefomgeving en
omgevingsrecht BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
F 0592 314 035
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort

Onderwerp: Verklaring van geen bedenkingen voor 'het realiseren van een zonnepark op het perceel kadastraal bekend gemeente Terschelling, sectie H nummer 2113, plaatselijk bekend Hee Terschelling'.

Jaar/nummer: 2017/38

De raad van de gemeente Terschelling;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders dd. 4 april 2017;

overwegende de motie 'Proefproject zonneveld Hee' dd. 29 maart 2016;

overwegende dat het wenselijk is medewerking te kunnen verlenen aan het realiseren van een zonneveld in Hee (kadastraal perceel: gemeente Terschelling, sectie H nummer 2113) in afwijking van het ter plaatste geldende bestemmingsplan 'Buitengebied Polder';

overwegende dat er geen beletselen zijn hiervoor een verklaring van bedenkingen te verlenen;

overwegende dat er geen zienswijzen zijn gegeven op de ontwerpverklaring van geen bedenkingen;

gelet op het bepaalde in artikel 6.5 Besluit omgevingsrecht.

BESLUIT

Een verklaring van geen bedenkingen zoals bedoeld in artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) voor het realiseren van een zonnepark op het perceel kadastraal bekend gemeente Terschelling, sectie H nummer 2113, plaatselijk bekend Hee Terschelling, af te geven.

Terschelling, 23 mei 2017

De raad van de gemeente Terschelling voornoemd,

J. Hofman,
griffier

J.B. Wassink,
voorzitter

Onderwerp: Verklaring van geen bedenkingen voor het realiseren van zonnepark Hee

Jaar/nummer: 2017/38

In behandeling bij: Wethouder Hoekstra - Sikkema

Voorstel

een verklaring van geen bedenkingen te verlenen voor het realiseren van een zonnepark op het perceel kadastraal bekend gemeente Terschelling, sectie H nummer 2113, plaatselijk bekend Hee Terschelling.

Samenvatting

Op 24 mei 2016 is een aanvraag omgevingsvergunning ontvangen met de omschrijving: 'het realiseren van een zonnepark op het perceel kadastraal bekend gemeente Terschelling, sectie H nummer 2113, plaatselijk bekend Hee Terschelling'. De aanvraag past niet in het geldende beleid. De gemeenteraad van Terschelling heeft zich op 29 maart 2016 in de motie 'Proefproject zonneveld Hee' positief uitgesproken over dit planvoornemen.

Een omgevingsvergunning, waarbij conform de uitgebreide voorbereidingsprocedure wordt afgeweken van het ter plaatse geldende bestemmingsplan, kan alleen worden verleend indien door de raad een verklaring van geen bedenkingen (hierna: vvgb) is afgegeven.

De gemeenteraad heeft op 22 november 2016 een ontwerp-vvgb af gegeven voor het zonnepark te Hee. De ontwerp-omgevingsvergunning en ontwerp-vvgb hebben zes weken ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen binnengekomen. De raad wordt verzocht een definitieve vvgb te verlenen.

Toelichting

Er zijn geen zienswijzen binnengekomen op de ontwerp-omgevingsvergunning en de ontwerp-vvgb. Er zijn geen belemmeringen om de vvgb te verlenen.

Historie

In de raadsvergadering van 29 maart 2016 is door de fracties van PvdA, PBT, VVD en CDA een motie 'Proefproject zonneveld Hee' ingediend om het initiatief van de Coöperatie Terschelling Energie positief tegemoet te treden. De gemeenteraad van Terschelling heeft zich positief uitgesproken over dit planvoornemen.

Juridische gevolgen/fatale termijnen/handhaving

Voor het 'buitenplans' afwijken van het bestemmingsplan met een omgevingsvergunning is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van paragraaf 3.3 van de Wabo van toepassing. Ons college is daarvoor het bevoegd gezag. Een omgevingsvergunning waarbij conform de uitgebreide voorbereidingsprocedure wordt afgeweken van het ter plaatse geldende bestemmingsplan, kan alleen worden verleend indien uw raad een verklaring van geen bedenkingen heeft afgegeven.

De gemeenteraad heeft op 22 november 2016 een ontwerp-vvgb af gegeven voor het zonnepark te Hee. De ontwerp-omgevingsvergunning en ontwerp-vvgb hebben zes weken ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen binnengekomen. De raad wordt verzocht een definitieve vvgb te verlenen.

De aanleg van een zonnepark is in strijd met het huidige gemeentelijke beleid. Inmiddels wordt door de gemeente Terschelling beleid ontwikkeld ten aanzien van zonne-energie. De voorliggende aanvraag omgevingsvergunning anticipeert hier op.

**Belang voor toerisme/samenleving/economie
Financiële/personele/organisatorische gevolgen
Communicatie/interactiviteit**

Het besluit om te komen tot verlening wordt voorbereid volgens de uitgebreide voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 3.3 van de Wabo en hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb). De raad wordt verzocht om in de raadsvergadering van 23 mei 2017 een verklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van de aanvraag omgevingsvergunning 2016-FUMO-16867 voor 'het realiseren van een zonnepark op het perceel kadastraal bekend gemeente Terschelling, sectie H nummer 2113, plaatselijk bekend Hee Terschelling'. Hierop kan het college van burgemeester en wethouders de omgevingsvergunning verlenen.

Daarna wordt de verleende omgevingsvergunning vervolgens bekend gemaakt aan de aanvrager, op de gemeentelijke website, in de Terschellinger, op Overheidspublicaties en Ruimtelijke plannen en aan de overlegpartners. Het definitieve besluit treedt in werking met ingang van de dag na die waarop de beroepstermijn van 6 weken afloopt.

Advies van de raadscommissie

Ter inzage liggende stukken

1. Raadsbesluit
2. Ruimtelijke onderbouwing

Datum behandeling in B&W + ondertekening

Terschelling, 4 april 2017

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,

H.M. de Jong,
secretaris/directeur

J.B. Wassink,
burgemeester